

2013-2015 SÜRDÜRÜLEBİLİR EKONOMİYE GEÇİŞ PROGRAMI

2013 - **2014** - 2015

- 2013-2015 Sürdürülebilir Ekonomiye Geçiş Programı
- 2013-2015 Dönemi Ekonomik ve Mali İşbirliği Protokolü
- 2014 Mali Yılı T.C Kaynaklarından K.K.T.C'ye Sağlanan Kredi ve Hibelerin Kullanımına İlişkin Protokol

**SÜRDÜRÜLEBİLİR EKONOMİYE
GEÇİŞ PROGRAMI
2013-2015**

İÇİNDEKİLER

1. PROGRAMIN AMACI VE TEMEL HEDEFLER	5
2. MAKROEKONOMİK GELİŞMELER, HEDEFLER VE POLİTİKALAR	5
2.1. Büyüme ve İstihdam	5
2.2. Enflasyon	9
2.3. Ödemeler Dengesi	10
3. KAMUMALİYESİ	12
3.1. Bütçe	12
3.2. Borçlanma	17
3.3. Kamu Kurum ve Şirketleri	19
3.4. Sosyal Güvenlik	19
4. PROGRAM DÖNEMİ GELİŞME EKSENLERİ	20
4.1. İnsan Kaynaklarının Planlanması	20
4.2. Rekabet Gücünün Artırılması	20
4.3. Kamuda İyi Yönetişim	21
5. SEKTÖREL POLİTİKALAR	22
5.1. Mali Sektör	22
5.2. Reel Sektör	24
5.2.1. Turizm	24
5.2.2. Yükseköğretim, Bilim ve Teknoloji	25
5.2.3. Tarım	26
5.2.4. Ulaştırma ve Haberleşme	27
5.2.5. Enerji	28
5.2.6. İmalat Sanayi ve Ticaret	30

1. PROGRAMIN AMACI VE TEMEL HEDEFLER

2013-2015 dönemini kapsayan bu programın temel amacı; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti halkının refah seviyesinin artırılması doğrultusunda sürdürülebilir ve rekabet edebilir bir ekonomik yapının istikrarlı büyümesini sağlamak, istihdamı artırmak, sağlanan mali disiplini sürdürülebilir kılmak ve dışa bağımlılığı azaltmak, yurt içi tasarrufları artırmak, tasarrufların yatırıma dönüşmesini sağlamak ve böylece makroekonomik istikrarı güçlendirmektir.

Program döneminde; kamu hizmetinin kalitesinin artırılması, insan kaynaklarının etkin kullanılması, yatırım ortamının iyileştirilmesi, girdi maliyetlerinin düşürülmesi ve katma değeri yüksek ihracat odaklı mal ve hizmet üretimin geliştirilmesi, AR-GE ve yenilikçiliğin geliştirilmesine yönelik programların hazırlanarak etkin bir biçimde uygulanması, enerjide arz güvenliğinin sağlanması ve kayıt dışı ekonomi ile etkin bir şekilde mücadele edilmesi hedeflenmiştir.

Kamu sektörünün çeşitli alanlarda özel sektör ile rekabet eder durumu ortadan kaldırılarak, devletin düzenleme, denetim ve gözetim fonksiyonları yaygınlaştırılmak suretiyle, iki sektörün birbirini tamamlayıcı rol üstlenmesi sağlanacaktır. Özel sektörün rekabet gücünü, kamu yönetiminde etkinliği ve verimliliği artıran yapısal dönüşüm politikaları uygulamaya konacaktır.

2. MAKROEKONOMİK GELİŞMELER, HEDEFLER VE POLİTİKALAR

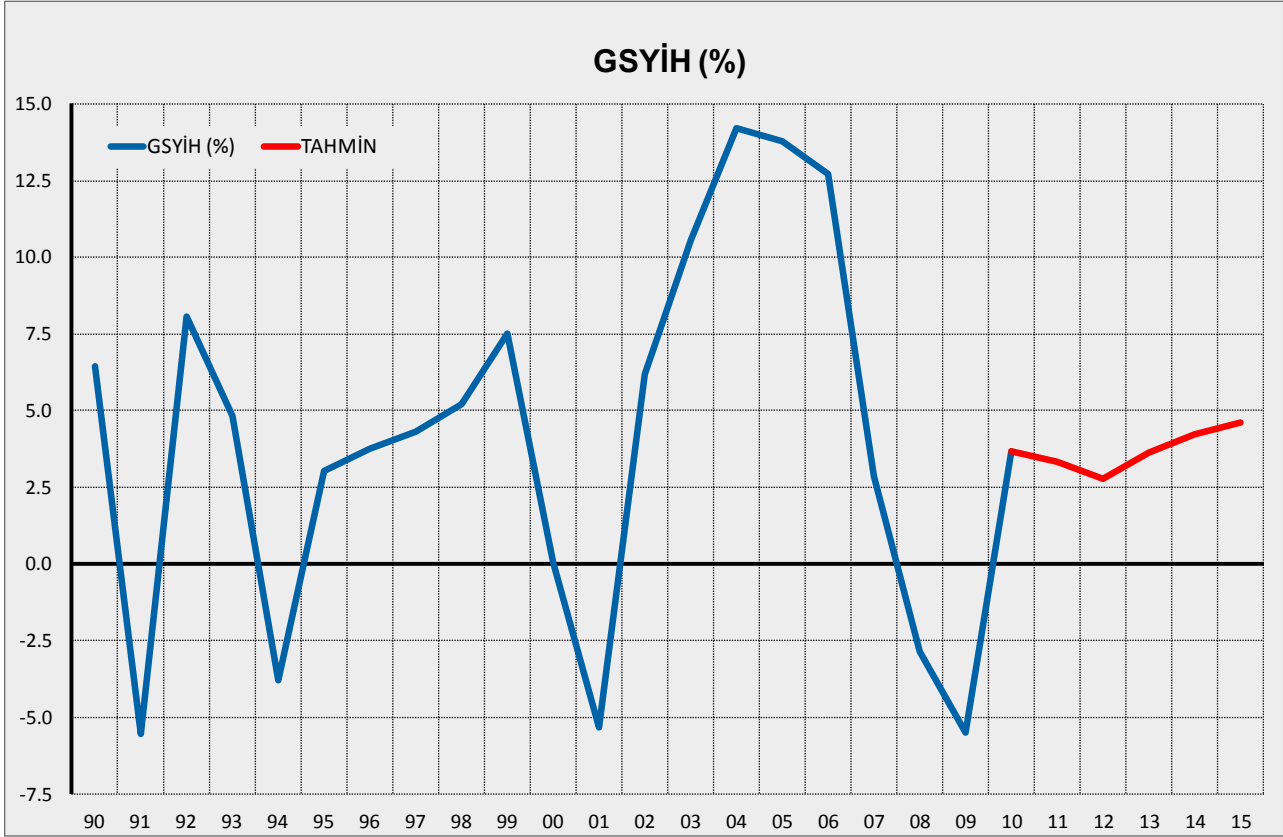
2.1. Büyüme ve İstihdam

2.1.1. Gelişmeler

KKTC ekonomisi, bütün dünya ülkeleri yanında KKTC'yi de etkisi altına alan küresel ekonomik krizin de etkileri ile 2008 yılında durgunluk sürecine girmiştir (Grafik 1). Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'da (GSYİH) reel bazda 2007 yılında %2.8 olarak gerçekleşen büyüme, 2008 ve 2009 yıllarında sırasıyla %-2.9 ve %-5.5 olarak gerçekleşmiştir. Alınan ekonomik tedbirler sonucunda KKTC ekonomisi 2010 yılında iyileşme sürecine girmiş, GSYİH'da reel olarak %3.7 büyüme gerçekleşmiştir. Alınan ilave tedbirlerin de etkisiyle 2011 yılında GSYİH'nin reel bazda %3.3 olarak büyüme kaydettiği tahmin edilmektedir. Euro bölgesindeki bazı ülkelerin kamu borçlarının sürdürülebilirliğine ilişkin endişelerinin giderek derinleşmesi, 2012 yılında küresel ekonomide büyüme tahminlerinin aşağıya çekilmesine neden olmuştur. Buna bağlı olarak GSYİH'nin 2012 yılında %2.8 büyüyeceği tahmin edilmektedir. (Tablo-1).

Kişi başına GSMH 2009 yılında 13,930 dolar düzeyinden 2010 yılında 14,703 dolar'a yükselmiştir. 2012 yılında ise ekonominin büyümüş olmasına rağmen dolar kurundaki yükselme nedeniyle bu rakamın 14,487 dolar olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

GRAFİK-1: YILLIK BÜYÜME ORANI GELİŞİMİ

Sektörler itibarıyla reel gelişmeler incelendiğinde; 2010 yılında en yüksek artış gösteren sektörleri sırasıyla, ticaret-turizm, tarım, konut sahipliği, inşaat, kamu hizmetleri ve mali müesseseler oluştururken diğer sektörlerde daralma görülmüştür. Üretim sektörleri içerisinde büyük paya sahip olan tarım sektörünün, uygun iklim koşulları ve üretim teknolojilerindeki gelişmeler nedeniyle oluşan verim artışından dolayı 2011 yılında reel olarak %8, sanayi sektörünün ise %2.7 büyüyeceği öngörülmektedir. Hizmetler sektöründe ise; otel ve lokantacılık, toptan ve perakende ticaret ile mali müesseseler sektörlerinde yaşanan olumlu gelişmeler neticesinde %3.2 oranında büyüme kaydedilmesi beklenmektedir (Tablo-1).

TABLO-1 GAYRİSAFİ YURTIÇİ HASILA VE GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILA

	GERÇEKLEŞME				TAHMİN				
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	CARİ FİYATLARIYLA (MİLYON TL)				CARİ FİYATLARIYLA (MİLYON TL)				
1. TARIM	288.2	259.2	300.6	330.3	374.6	414.9	448.8	483.1	520.0
2. SANAYİ	430.8	542.8	516.7	552.8	603.1	656.1	725.8	792.8	863.8
2.1. Taşocakçılığı	48.7	42.3	35.5	35.6	36.3	37.4	38.8	39.9	41.0
2.2. İmalat sanayi	204.3	202.7	171.8	130.9	144.9	155.9	171.9	187.7	205.5
2.3. Elektrik-Su	177.8	297.7	309.4	386.3	421.9	462.8	515.1	565.2	617.2
3. İNŞAAT	364.4	362.2	346.4	312.1	345.0	372.9	402.4	431.0	461.7
4. HİZMETLER SEKTÖRÜ	3,114.3	3,499.2	3,765.0	3,882.6	4,417.1	4,931.8	5,427.4	5,918.9	6,456.1
4.1. TİCARET	630.3	721.7	766.3	900.0	1,033.1	1,176.4	1,297.6	1,432.2	1,589.2
4.1.1 Toptan Perakende Tic.	435.5	491.9	484.1	598.0	677.6	746.4	819.0	899.5	996.4
4.1.2. Otel.-Lokanta	194.8	229.8	282.2	302.0	355.5	430.0	478.6	532.7	592.8
4.2. ULAŞT.-HABERLEŞME	533.4	614.5	597.3	525.2	625.1	704.8	769.5	837.9	906.8
4.3. MALİ MÜESSESELER	309.4	357.8	388.4	404.4	445.8	482.2	524.0	572.2	624.2
4.4. KONUT GELİRLERİ	144.2	175.9	202.5	220.6	249.9	283.2	320.8	347.0	375.2
4.5. SERBEST MES. VE HİZ.	493.5	525.2	609.3	652.3	739.1	806.9	881.2	974.3	1,079.2
4.6. KAMU HİZMETLERİ	1,003.5	1,104.0	1,201.2	1,180.1	1,324.0	1,478.3	1,634.2	1,755.4	1,881.4
5. BRÜT KATMA DEĞER (1...4)	4,197.6	4,663.3	4,928.7	5,077.8	5,739.8	6,375.7	7,004.3	7,625.7	8,301.5
6. İTHALAT VERGİLERİ	406.7	416.6	447.6	536.3	341.7	432.2	503.0	580.1	683.3
7. GSYİH (1.....6)	4,604.3	5,079.9	5,376.3	5,614.1	6,081.4	6,808.0	7,507.3	8,205.8	8,984.7
8. NDAFG	67.0	48.4	39.0	35.4	50.1	60.9	61.3	62.2	63.9
9. GSMH (7+8)	4,671.3	5,128.3	5,415.3	5,649.5	6,131.5	6,868.8	7,568.6	8,268.0	9,048.7
	GERÇEKLEŞME				TAHMİN				
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	GSYİH BÜYÜMESİ, % (1977 YILI FİYATLARIYLA)				GSYİH BÜYÜMESİ, % (1977 YILI FİYATLARIYLA)				
1. TARIM	0.4	-18.2	8.2	10.0	8.0	5.5	4.0	4.0	4.0
2. SANAYİ	-0.9	-10.3	-9.1	-0.2	2.7	1.9	4.1	4.5	4.6
2.1. Taşocakçılığı	1.1	-9.3	-15.5	0.0	0.0	0.0	0.7	0.2	0.3
2.2. İmalat sanayi	-2.9	-13.4	-10.7	-1.6	2.5	1.5	4.0	4.5	4.8
2.3. Elektrik-Su	9.2	3.4	-2.0	4.7	4.0	3.5	5.0	5.0	4.5
3. İNŞAAT	4.2	-8.0	-18.5	3.8	0.5	1.0	1.8	2.5	2.5
4. HİZMETLER SEKTÖRÜ	2.0	1.5	-3.1	1.0	3.2	2.8	3.3	4.0	4.2
4.1. TİCARET	-2.7	-2.1	-8.7	18.3	3.8	3.7	4.8	5.4	6.1
4.1.1 Toptan Perakende Tic.	-4.2	-3.5	-11.4	21.5	3.0	2.0	4.5	5.1	6.0
4.1.2. Otel.-Lokanta	7.1	5.8	5.4	4.2	8.0	12.0	6.0	6.5	6.5
4.2. ULAŞT.-HABERLEŞME	-3.6	2.2	-2.8	-20.0	3.5	2.5	3.0	3.7	3.1
4.3. MALİ MÜESSESELER	6.3	9.6	1.7	0.3	5.0	3.0	3.5	4.0	3.9
4.4. KONUT GELİRLERİ	4.6	2.7	3.8	4.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0
4.5. SERBEST MES. VE HİZ.	6.6	4.3	3.4	-5.3	3.0	3.0	4.0	5.3	5.5
4.6. KAMU HİZMETLERİ	8.2	1.2	-5.0	0.4	2.0	1.5	0.5	1.3	1.1
5. BRÜT KATMA DEĞER (1...4)	1.9	-3.1	-5.3	2.0	3.2	2.7	3.2	3.9	4.0
6. İTHALAT VERGİLERİ	12.3	-0.8	-7.1	18.6	4.0	3.0	6.5	7.0	9.0
7. GSYİH (1.....6)	2.8	-2.9	-5.5	3.7	3.3	2.8	3.6	4.2	4.6
8. NDAFG	-197.3	-79.8	-39.3	-9.9	31.8	14.1	-7.4	-4.1	-2.2
9. GSMH (7+8)	1.5	-3.4	-5.7	3.6	3.5	2.8	3.5	4.2	4.6

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarına göre 2011 yılında 15 ve daha yukarı yaştaki kurumsal olmayan sivil nüfus (çalışma çağındaki nüfus) 215,721 kişi olarak saptanırken, istihdam edilen kişi sayısı ise 97,103'e ulaşmıştır. 2010 yılında istihdam edilen nüfusun çalışma çağındaki nüfusa oranı %43.7 olarak gerçekleşirken bu oran 2011 yılında %45.0 seviyesine ulaşmıştır. Tablo-2'de görüldüğü üzere 2009-2011 döneminde çalışma çağındaki nüfus artarken, aynı dönemde işsizlik oranında kayda değer bir düşüş yaşanmıştır.

TABLO-2 HANEHALKI İŞGÜCÜ ANKETİ TEMEL GÖSTERGELERİ

	GERÇEKLEŞME					TAHMİN			
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
15 ve Daha Yukarı Yaştaki Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus	197,660	201,796	209,310	213,795	215,721	221,193	223,201	225,408	227,822
İşgücü	99,149	101,104	104,490	106,117	107,514	108,929	110,363	111,816	113,288
İstihdam	89,787	91,223	91,550	93,498	97,103	99,117	101,181	103,297	105,468
İşsiz	9,361	9,881	12,941	12,619	10,411	10,784	10,705	10,734	10,762
İşgücüne Katılma Oranı (%)	50.2	50.1	49.9	49.6	49.8	49.2	49.4	49.6	49.7
İstihdam Oranı (%)	45.4	45.2	43.7	43.7	45.0	44.8	45.3	45.8	46.3
İşsizlik Oranı (%)	9.4	9.8	12.4	11.9	9.7	9.9	9.7	9.6	9.5

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

2.1.2. Hedef Göstergeler

Program döneminde büyümenin; 2013 yılında %3.6, 2014 yılında %4.2, 2015 yılında %4.6 olmak üzere, ortalama büyümenin %4.2 düzeyine ulaşması hedeflenmektedir. Buna göre kişi başına düşen GSYİH'nın program dönemi sonunda 17,033 dolar olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

2011 yılında 3,817 milyon TL olarak hesaplanan özel tüketim harcamalarının 2012 yılında 4,307 milyon TL ve program döneminde, yıllık ortalama olarak reel bazda %4.4 artarak dönem sonunda 5,720 milyon TL, özel sabit sermaye yatırımlarının ise yıllık ortalama %6.0 artarak 976 milyon TL'den 1,358 milyon TL düzeyine ulaşması hedeflenirken kamu tüketim harcamalarının program döneminde, yıllık ortalama olarak reel bazda %1.0 artarak program dönemi sonunda 1,756 milyon TL'den 2,112 milyon TL'ye, kamu sabit sermaye yatırımlarının ise yıllık ortalama %3.5 artış göstererek 266 milyon TL'den 345 milyon TL seviyelerine ulaşması öngörülmektedir.

Program dönemi sonunda istihdam sayısının 105,468 kişiye ulaşarak çalışma çağındaki nüfus dikkate alındığında istihdam oranının %46.3, işsizlik oranının ise %9.5 düzeyinde gerçekleşmesi hedeflenmektedir.

2.1.3. Politikalar

2.1.3.1. Ekonomik büyüme ve istihdam artışının özel sektör eliyle gerçekleştirilmesi esastır. Kamu sektörü, kurumsal ve fiziki altyapıyı hazırlayarak birimler arası koordinasyonu sağlamak suretiyle özel sektöre destek olacaktır.

2.1.3.2. Ekonomik büyümeyi sürdürülebilir kılmak amacıyla makroekonomik istikrarın devamı sağlanacaktır.

2.1.3.3. Ekonominin rekabet gücünü artıracak tedbirler alınacaktır.

2.1.3.4. Yatırım ortamını iyileştirmeye yönelik çalışmalara devam edilecektir.

2.2. Enflasyon

2.2.1. Gelişmeler

KKTC, küçük bir ada ekonomisi olması nedeniyle, dışa bağımlı bir ekonomik yapıya sahip olup özellikle döviz kurları ve dünya petrol fiyatlarında oluşabilecek dalgalanmalar enflasyon üzerinde önemli bir rol oynamaktadır.

Döviz kurlarında 2011 yılında yaşanan yüksek artış, enflasyonun artmasına sebep olmuştur. Döviz kurlarında yaşanan artışlar özellikle ithalat fiyatlarını yükseltmiş, bunun sonucunda da ithal ürünlerin piyasa fiyatlarını artırmıştır. 2011 yılı sonu ve 2012'nin ilk 9 ayındaki gerçekleşme verilerine göre döviz kurlarındaki düşüşün de etkisiyle enflasyon önceki yıla oranla daha düşük seyretmektedir. Petrol fiyatlarındaki değişimin enflasyon üzerindeki etkisi, döviz kurlarındaki değişimin enflasyon üzerindeki etkisi ile benzerlik göstermektedir.

TABLO-3 TÜKETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ

	YILLIK ORTALAMA DEĞİŞİM	BİR ÖNCEKİ YILIN ARALIK AYINA GÖRE DEĞİŞİM	İLK 6 AYLIK DEĞİŞİM
	%		
2007	14.2	9.4	2.1
2008	13.9	14.5	8.5
2009	5.8	5.7	0.6
2010	4.2	3.3	0.3
2011	9.7	14.7	5.9
2012 ¹	9.3	4.0	0.7
2013 ¹	6.2	5.4	2.9
2014 ¹	5.4	5.4	3.5
2015 ¹	5.2	5.0	3.3

¹ Tahmin

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

2.2.2. Hedef Göstergeler

Program döneminde petrol fiyatlarında ve döviz kurlarında önemli bir artış olmayacağı teknik varsayımı kullanılarak hesaplanan TÜFE'nin yıllık artış hızının tek haneli düzeylerde kalarak ortalama %4.9 seviyesinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

2.2.3. Politikalar

Ekonomide fiyat istikrarını sağlamak ve bunu sürekli kılmak temel amaçtır.

2.3. Ödemeler Dengesi

2.3.1. Gelişmeler

2009 yılında 71.1 milyon dolar olan ihracat, 2010 yılında %35.6 oranında artarak 96.4 milyon dolara, 2011 yılında da 2010 yılına göre %24.4 oranında artarak ve ilk kez 100 milyon doları aşarak 119.9 milyon dolara ulaşmıştır. 2009 yılında 1,326.2 milyon dolar olan ithalatın ise 2010 yılında %21 artarak 1,604.1 milyon dolara, 2011 yılında da %8.8 oranında artarak 1,745.4 milyon dolara ulaştığı görülmektedir. Bu gelişmeler sonucunda 2009 yılında 1,255.1 milyon dolar olan dış ticaret açığı 2010 yılında 1,507.7 milyon dolara, 2011 yılında ise 1,625.5 milyon dolara çıkmıştır. Diğer taraftan, 2009 yılında 1,397.3 milyon dolar olan dış ticaret hacmi, 2010 yılında 1,700.5 milyon dolara, 2011 yılında da 1,865.3 milyon dolara ulaşmıştır. Ayrıca ihracatın ithalatı karşılama oranının ise 2009 da %5.4, 2010 da %6, 2011 de ise % 6.9'a yükseldiği görülmektedir. (Tablo-4).

Görünmeyen işlemlerin temel belirleyicisi olan net turizm gelirleri kalemi, 2009 yılında 390.7 milyon dolardan 2010 yılında %3.9 artarak 405.8 milyon dolara, 2011 yılında da %13.2 oranında artarak 459.4 milyon dolara yükselmiştir. Diğer görünmeyenler kalemi ise, 2009 yılında 799 milyon dolarken, 2010 yılında %3.4 artarak 826.2 milyon dolara, 2011 yılında da %12 artarak 927.3 milyon dolara ulaşmıştır. Ayrıca Diğer Görünmeyen (net) İşlemler kaleminin 2009 yılında 344 milyon dolar, 2010 yılında 331 milyon dolar ve 2011 yılında da 341 milyon dolarlık kısmı yüksek öğrenimden kaynaklanmaktadır. Bunun yanında 2009 yılında 175.9 milyon dolar, 2010 yılında 201.4 milyon dolar ve 2011 yılında da 197.5 milyon dolar tutarındaki T.C. yardımları da görünmeyen işlemler içerisinde bulunmaktadır. Bu gelişmeler sonucunda 2009 yılında 1,189.7 milyon dolar, 2010 yılında 1,232 milyon dolar olan görünmeyen işlemler dengesi 2011 yılında 1,386.7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir (Tablo-4).

Dış ticaret ve görünmeyen işlemler dengesinde gerçekleşen gelişmeler sonucunda cari işlemler açığı 2009 yılında 65.4 milyon dolar iken, 2010 yılında 275.7 milyon dolara

yükselmiş, 2011 yılında ise 238.8 milyon dolara gerilemiştir. 2012 yılında ise 177.6 milyon dolar olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. (Tablo-4).

TABLO-4 ÖDEMELER DENGESİ

	GERÇEKLEŞME					TAHMİN			
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1. Cari İşlemler									
1.1. Dış Ticaret									
1.1.1. Dışsatım	83,7	83,7	71,1	96,4	119,9	112,6	117,6	122,1	127,2
		1.680	1.326	1.604	1.745		1.826	1.903	1.993
1.1.2. Dışalım	1.538,9	,7	,2	,1	,4	1.711,3	,2	,4	,6
Dış Ticaret Dengesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dengesİ	1.455,2	1.597,0	1.255,1	1.507,7	1.625,5	1.598,6	1.708,5	1.781,3	1.866,4
GSYİH'daki Payı (%)	-41,0	-40,4	-36,1	-40,5	-44,9	-42,3	-42,3	-41,5	-40,9
1.2. Görünmeyen İşlemler									
1.2.1. Turizm (Net)	381,0	383,7	390,7	405,8	459,4	543,7	602,3	639,2	679,5
1.2.2. Diğer Görünmeyenler (Net)	824,1	823,0	799,0	826,2	927,3	840,9	903,0	947,9	997,7
Görünmeyen İşlemler Dengesi	1.205,1	,7	,7	,0	,7	1.384,6	,3	,1	,2
Cari İşlemler Dengesi	-250,1	390,3	-65,4	275,7	238,8	-214,0	203,2	194,2	189,2
GSYİH'daki Payı (%)	-7,1	-9,9	-1,9	-7,4	-6,6	-5,7	-5,0	-4,5	-4,1
2. Sermaye Hareketleri									
2.1. TC Kredileri	209,1	337,1	425,3	363,9	268,2	221,9	250,4	235,3	223,4
2.2. Diğer Sermaye Hareketleri (Net)	125,9	73,4	69,7	74,6	78,5	108,0	102,8	109,8	118,0
Sermaye Hareketleri Dengesi	335,0	410,5	495,0	438,5	346,7	329,9	353,2	345,1	341,4
Genel Denge	84,9	20,2	429,6	162,8	107,9	115,9	150,0	150,9	152,2
GSYİH'daki Payı (%)	2,4	0,5	12,4	4,4	3,0	3,1	3,7	3,5	3,3
3. Rezerv Hareketleri (- Artış, + Azalış)	-41,2	269,5	172,1	-94,4	-47,3	-75,9	107,3	106,4	105,5
4. Net Hata ve Noksan	-43,7	289,7	257,5	-68,4	-60,6	-40,0	-42,7	-44,5	-46,7
Ortalama ABD \$ Kuru (İS=TL)	1,2980	1,2835	1,5461	1,5063	1,6782	1,8026	1,8567	1,9124	1,9697

Not: 2011 yılı GSYİH değeri tahmindir.

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

2009 yılında 425.3 milyon dolar olarak gerçekleşen T.C. kredileri, bütçe açığında yaşanan iyileşmeler nedeniyle, 2010 yılında %14.4 oranında azalarak 363.9 milyon dolara, 2011 yılında ise %26.3 oranında azalarak 268.2 milyon dolara gerilemiştir. Sermaye hareketleri içerisinde yer alan diğer sermaye hareketleri 2009 yılında 69.7 milyon dolar iken, 2010 yılında %7 artarak 74.6 milyon dolara, 2011 yılında da %5.2 oranında artarak 78.5 milyon dolara çıkmıştır. Bu gelişmeler sonucunda Sermaye Hareketleri Dengesi 2009 yılında 495 milyon dolar iken 2010 yılında %11.4 azalarak 438.5 milyon dolar, 2011 yılında da %20.9 oranında azalarak 346.7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Cari işlemler dengesi ve

sermaye hareketleri dengesindeki bu gelişmelere bağlı olarak genel denge 2009 yılında 429.6 milyon dolar, 2010 yılında 162.8 milyon dolar ve 2011 yılında da 107.9 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir (Tablo-4).

2009 yılında 172.1 milyon dolar ve 2010 yılında 94.4 milyon dolar olarak gerçekleşen döviz rezerv artışına karşın 2011 yılında 47.3 milyon dolar döviz rezerv artışı görülmektedir (Tablo-4).

2.3.2. Hedef Göstergeler

KKTC ekonomisinin ithalata olan yüksek bağımlılığından dolayı program dönemi sonunda ithalatın cari fiyatlarla yıllık ortalama %5.4 artarak 1,993.6 milyon dolar, ihracatın ise cari fiyatlarla yıllık ortalama %4.1 artarak 127 milyon dolar seviyesine ulaşması beklenmektedir. Yıllar itibariyle ihracat artışının seyri incelendiğinde, 2011 yılı ihracatında arazi nedenlerle meydana gelen yüksek orandaki artış dolayısıyla %6.9'a kadar çıkan ihracatın ithalatı karşılama oranının, ihracatın sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulması hedefine uygun olarak program dönemi sonunda %6.4 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

2011 yılında 459.4 milyon dolar olarak gerçekleşmesi beklenen net turizm gelirlerinin program dönemi boyunca artış göstererek 2015 yılı sonunda 680 milyon dolara ulaşması ve GSYİH içindeki payının program dönemi boyunca ortalama %14.9 seviyesinde olması hedeflenmektedir.

2011 yılı sonunda %7.6 olarak gerçekleşmesi beklenen cari işlemler açığının GSYİH'ye oranının program dönemi sonunda %7.5 olarak gerçekleşmesi hedeflenmektedir.

2.3.3. Politikalar

2.3.3.1.İhracatın önündeki engeller tespit edilerek kaldırılacaktır.

2.3.3.2.Ödemeler dengesi üzerinde olumlu etkisi olan turizm ve yükseköğrenim sektörleri program döneminde de öncelikli sektör olmaya devam edecektir.

2.3.3.3.Üretimde ve ihracatta, başta akreditasyon ve standartlaşma olmak üzere çalışmalar hızlandırılacaktır.

3. KAMU MALİYESİ

3.1. Bütçe

3.1.1. Gelişmeler

2009 yılında yerel bütçe gideri 2,200 milyon TL olarak gerçekleşirken, 2010 yılında %3.9 oranında bir artışla 2,285 milyon TL, 2011 yılında ise %5.0 artış göstererek 2,399 milyon TL

olarak gerekleŒmiŒtir. Yerel bütçe giderleri 2009-2011 yılları arasında artış göstermiŒ olmasına rağmen, aynı dönem içerisinde GSYİH içerisindeki payı 2009 yılında %41.0 iken 2011 yılında ise %39.5'e dūŒmüŒtür. 2012 yılsonunda yerel bütçe giderlerinin 2.516 milyon TL olarak gerekleŒeceėi ve GSYİH içerisindeki payının %37'ye dūŒeceėi tahmin edilmektedir.

Yerel bütçe gelirleri ise 2009 yılında 1,578 milyon TL olarak gerekleŒirken, 2010 yılında %13.5 oranında bir artışla 1,791 milyon TL, 2011 yılında ise %9.0 artış göstererek 1,952 milyon TL olarak gerekleŒmiŒtir. Yerel bütçe gelirlerinin GSYİH içerisindeki payı 2009 yılında %29.4 iken 2011 yılında %32.1'e yükselmiŒtir. 2012 yılsonunda yerel bütçe gelirlerinin 2.156 milyon TL olarak gerekleŒeceėi ve GSYİH içerisindeki payının %31,4'e dūŒeceėi tahmin edilmektedir.

Bu gerekleŒmelere göre yerel bütçe açığı 2009 yılında 622 milyon TL, 2010 yılında 494 milyon TL, 2011 yılında ise 447 milyon TL olarak gerekleŒmiŒtir. Bütçe açığının 2009 yılında GSYİH oranı %11.5 iken, bu oran 2011 yılında %7.3'e dūŒmüŒtür. 2012 yılsonu gerekleŒme tahminlerine göre yerel bütçe açığının 360 milyon TL olarak gerekleŒeceėi, bütçe açığının GSYİH'ye oranının ise %5.2'ye dūŒeceėi tahmin edilmektedir.

T.C. yardımlarından bütçe açığının finansmanında kullanılan kısım; 2009 yılında 557 milyon TL iken, 2010 yılında 475 milyon TL'ye, 2011 yılında ise 395 milyon TL'ye dūŒmüŒtür. 2012 yılında ise bu rakamın 340 milyon TL olarak gerekleŒmesi öngörülmektedir. Yardımlardan sonra bütçe açığı 2009 yılında 66 milyon TL, 2010 yılında 18 milyon TL, 2011 yılında ise 52 milyon TL olarak gerekleŒmiŒtir. Ayrıca, 2011 yılında bütçe geliriyle iliŒkilendirilmeksizin, K-PET'in hisse satıŒından net 41 milyon TL gelir elde edilmiŒtir. 2012 yılında ise yerel bütçe açığının 20 milyon TL olarak gerekleŒeceėi tahmin edilmektedir.

GemiŒ dönemlerde kamu borç stokundan kaynaklanan faiz ödemeleri yapılamamıŒtır. Bu nedenle kamu borç stoku sürekli yükselmiŒtir. Kamu borç stokundan kaynaklanan yıllık yaklaşık 200 milyon TL faiz yükü oluŒmaktadır.

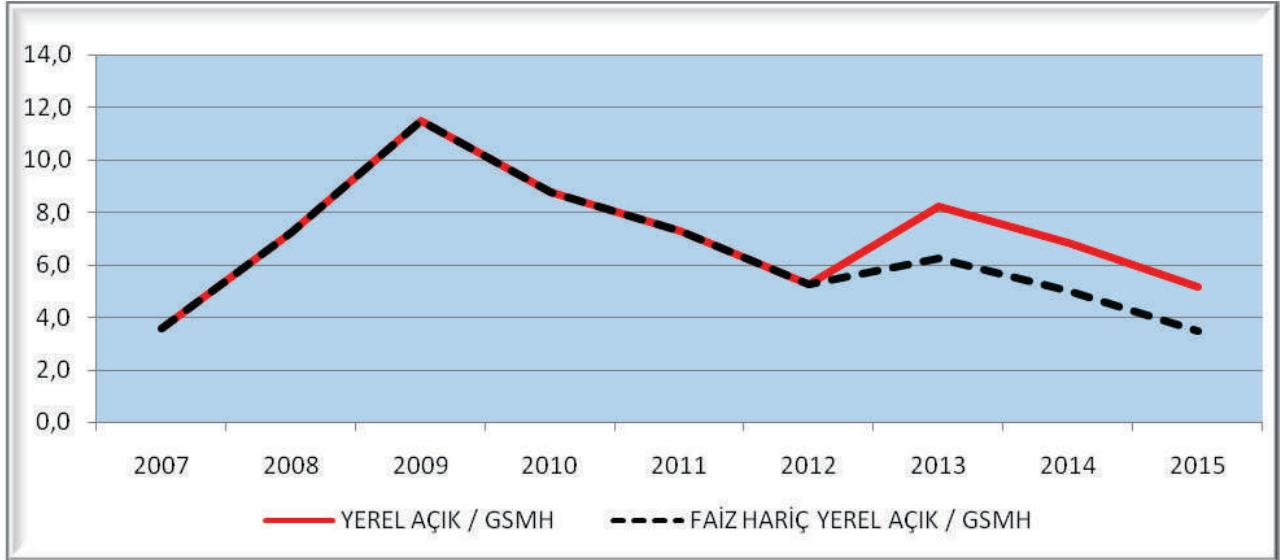
3.1.2. Hedef Göstergeler

2010-2012 döneminde mali disiplinde elde edilen baŒarının devamını sağlamak amacıyla oluŒturan 2013-2015 program döneminde; yerel bütçe giderlerinin 2013 yılında 2,834 milyon TL, 2014 yılında 2,973 milyon TL, 2015 yılında ise 3,092 milyon TL olarak gerekleŒeceėi öngörülmüŒtür. Program döneminde ödenmesi hedeflenen yıllık 150 milyon TL faiz gideri de bu tutarlara dahil edilmiŒtir.

Yerel bütçe gelirlerinin ise, 2012 yılında bir defaya mahsus elde edilen vergi gelirlerinin ortadan kalkması ve vergi dışı gelirlerdeki azalmanın etkisiyle 2013 yılında düşük oranda artarak 2,211 milyon TL'ye ulaşması beklenmekte olup, bu rakamın, 2014 yılında 2,410 milyon TL, 2015 yılında 2,627 milyon TL olarak gerçekleşeceği öngörülmüştür. Bu tahminler çerçevesinde faiz dahil yerel bütçe açığının, 2013 yılında 623 milyon TL, 2014 yılında 563 milyon TL, 2015 yılında 465 milyon TL olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir.

2012 yılı gerçekleşme tahminlerine göre, 2013-2015 döneminde faiz dahil yerel bütçe açığındaki artış; faiz ödemelerine yer verilmesi ile yukarıda açıklandığı üzere 2013 yılı gelirlerinde öngörülen kayıplar sebebiyle, gelirlerdeki artış oranının giderlerdeki artış oranının altında kalmasından kaynaklanmaktadır.

GRAFİK-2: YEREL BÜTÇE AÇIĞININ GSMH'YA ORANINDAKİ GELİŞİM

2010-2012 yılında uygulanan ekonomik program döneminde 2009 yılında GSMH'ın yüzde 11,5'i düzeyinde olan yerel açık, mali disiplinde sağlanan başarı ile ekonomide yakalanan büyüme performansı neticesinde GSMH'ın yüzde 5,2'sine kadar düşmüştür. 2013 yılında yerel açık/GSMH oranının yüzde 8,2 olması beklenmekte ve program dönemi boyunca bu oranın tedricen azalarak program dönemi sonunda yüzde 5,1'e düşmesi hedeflenmektedir. Faiz hariç yerel açık/GSMH oranının ise, 2013 yılında %6,2 olması, program dönemi sonunda %3,5 olarak gerçekleşmesi öngörülmüştür.

TABLO 5:BÜTÇE BÜYÜKLÜKLERİ

	2012	TAHMİN		
		2013	2014	2015
YEREL GİDERLER TOPLAMI	2,516	2,834	2,973	3,092
MAHALLİ GİDERLER	2,386	2,694	2,822	2,934
Personel Gid.	968	1,038	1,084	1,125
Sos. Güv. Kur.	38	41	43	45
Mal ve Hiz. Al.	171	172	181	188
Faiz Giderleri	10	150	150	150
Cari Transferler	1,158	1,214	1,281	1,340
Mahalli Yatırım	40	36	38	39
Borç Verme	1	1	1	1
Yedek Ödenek	0	42	44	46
FON-DÖN. SERM. GİDERL.	130	140	151	158
YEREL GELİRLER TOPLAMI	2,156	2,211	2,410	2,627
MAHALLİ GELİRLER	1,706	1,673	1,824	1,988
Vergi Gelirleri	1,548	1,584	1,727	1,882
Vergi Dışı Gelirler	188	120	131	143
Red ve İadeler (-)	-30	-31	-34	-37
FON-DÖN SERM. GELİRLERİ	450	538	586	639
YEREL AÇIK	-360	-623	-563	-465
FAİZ HARİÇ YEREL AÇIK	-350	-473	-413	-315
T.C. BÜTÇE AÇIĞINA KATKI	325	300	285	250
KATKI SONRASI YEREL AÇIK	-35	-323	-278	-215
KATKI SONRASI FAİZ HARİÇ YEREL AÇIK	-25	-173	-128	-65
T.C. REFORM DES. ÖDE. BÜTÇE AÇIĞINA KATKI	15	55	65	45
KATKI SONRASI YEREL AÇIK	-20	-268	-213	-170
KATKI SONRASI FAİZ HARİÇ YEREL AÇIK	-10	-118	-63	-20
TEDBİR	0	118	63	20
GSMH	6,869	7,569	8,268	9,047
YEREL AÇIK / GSMH	5.2	8.2	6.8	5.1
FAİZ HARİÇ YEREL AÇIK/GSMH	5.1	6.2	5.0	3.5

Not: Faizden kaynaklanan açık için ayrıca tedbir alınacaktır.

Söz konusu bütçe açıkları için program döneminde T.C.'den 2013 yılında 355 milyon TL, 2014 yılında 350 milyon TL, 2015 yılında 295 milyon TL yardım alınması öngörülmektedir. Bu yardımlardan sonra kalan 2013 yılında 118 milyon TL, 2014 yılında 63 milyon TL, 2015 yılında 20 milyon TL faiz hariç bütçe açığı, ilgili yıllar içerisinde yapılacak gelir artırıcı önlemler ve tasarruf tedbirleriyle kapatılacaktır.

3.1.3. Politikalar

3.1.3.1. Kamu Harcama Politikası

3.1.3.1.1. Kamu kurumları, yıllık bütçede tahsis edilen ödenekleri, belirlenen politika ve öncelikler doğrultusunda, etkili ve verimli bir şekilde kullanarak mali disiplin prensibiyle hareket edeceklerdir.

3.1.3.1.2. Kamunun tamamını kapsayacak ve bütçenin kapsamını genişletecek, uluslararası bütçe, muhasebe ve denetim standartlarına uygun bir kamu mali yönetim sistemi oluşturulacak ve uygulamaya konacaktır.

3.1.3.1.3. Kamu personel rejimi, tüm kamu idarelerini kapsayacak şekilde gözden geçirilerek yeniden düzenlenecek (nitelikli personel alımı, sayısı, nakil, sınav usulleri vb.) ve personel giderlerinin bütçe içindeki payı program dönemi içerisinde azaltılarak bütçenin esnekliği artırılacaktır.

3.1.3.1.4. Yerel yönetimler, tahsis edilen kaynakların daha etkili ve verimli kullanılmasını sağlamak amacıyla idari ve mali yönden yeniden yapılandırılacaktır.

3.1.3.1.5. Sağlık hizmetlerinde kalite, etkinlik ve verimliliği sağlamak, kişilerin hizmete erişimini kolaylaştırmak amacıyla sağlıkta dönüşüm programı uygulamaya konulacaktır.

3.1.3.1.6. Verimliliği ve sosyal politikaları dikkate alan bir strateji belgesi hazırlanarak tarımsal destekler için bütçeden ayrılan pay bu belge çerçevesinde dağıtılacaktır.

3.1.3.1.7. Sosyal harcamalar azami faydayı sağlayacak şekilde sosyal hedef ve önceliklere göre yeniden düzenlenecektir.

3.1.3.2. Kamu Yatırım Politikası

3.1.3.2.1. Kamu yatırım politikasının temel amacı, öncelikle kamunun hizmet kalitesini artıracak, toplumun genel ihtiyaçlarını

karşılacak ve özel sektörün mal ve hizmet üretimini destekleyecek nitelikteki altyapıyı geliştirmektir.

3.1.3.2.2. Kamu yatırımları, mevcut sermaye stoku etkin kullanılarak belirlenen öncelikler doğrultusunda geciktirilmeden gerçekleştirilecektir.

3.1.3.2.3. Kamu altyapı yatırımlarında özel sektörün katılımını sağlayan (yap işlet devret, kamu özel işbirliği, süreli işletme lisansı devri gibi) modeller geliştirilecektir.

3.1.3.3. Kamu Gelir Politikası

3.1.3.3.1. Kamu gelir politikası; istihdamı ve yatırımları teşvik edecek, yurtiçi tasarrufları artıracak, ekonomiye rekabet gücü kazandıracak şekilde düzenlenecek ve yürütülecektir.

3.1.3.3.2. Kayıt dışı ekonomi ile mücadele bir “devlet politikası” olarak ele alınacak ve “toplumsal mutabakat” içinde çözülecektir.

3.1.3.3.3. Vergi politikalarının uygulanmasında; adalet, etkinlik, istikrar, öngörülebilirlik, vergiye uyum ve vergi tabanının genişletilmesi esas olacaktır.

3.1.3.3.4. Gelir politikalarının sosyal ve ekonomik etkilerinin daha sağlıklı bir şekilde analiz edilebilmesi amacıyla istisna, muafiyet ve indirimler ile ayrılan paylar teşvik sistemi içerisinde değerlendirilerek vergi sistemi sadeleştirilecektir.

3.1.3.3.5. Vergi idaresinin hukuki, fiziki ve teknolojik alt yapısının tamamlanması ve nitelikli insan kaynağı ihtiyacının karşılanması suretiyle idari kapasitesi güçlendirilecektir.

3.1.3.3.6. Yerel yönetimlerin öz gelirlerinin tahsilâtının hızlandırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.

3.1.3.3.7. Kamu taşınmazlarının yönetiminde etkinlik ve verimlilik esas alınacaktır.

3.2. Borçlanma

3.2.1. Gelişmeler

Yıllar itibariyle gerçekleşen toplam kamu borç stoku incelendiğinde, 2009 yılında 5,623.4 milyon TL’den 2010 yılında 6,437.9 milyon TL’ye ulaştığı görülmektedir. Dolar cinsinden ise toplam borç stoku, aynı dönemde 3,734.7 milyon dolar’dan 4,164.2 milyon dolar seviyesine

yükselmiştir. GSYİH içindeki payına bakıldığında ise, 2009 yılında %104.6, 2010 yılında %114.7 ve 2011 yılında ise %121.8'e ulaştığı görülmektedir. 2010-2012 program döneminde merkezi yönetim tarafından yeni borçlanma yapılmamış ve borç stoku, iç borç stokunun faiz yükü ile dış borçlanmadan dolayı artmıştır. (Tablo-6).

TABLO-6 KAMU BORÇ STOKU

	2007	2008	2009	2010	2011
	Milyon TL				
İç Borç Stoku¹	1.519,0	1.726,1	2.417,6	2.691,0	3.179,2
Merkez Bankası	150,0	148,9	137,1	118,0	102,6
Ticari Bankalar	825,5	916,7	1.292,9	1.541,8	1.866,2
İhtiyat Sandığı	543,5	660,4	987,6	1.031,2	1.210,4
İç Borç Stoku ³ (\$)	1.304,2	1.141,4	1.605,6	1.740,6	1.683,1
GSYİH'daki Payı (%)	33,0	34,0	45,0	47,9	52,3
Dış Borç Stoku²					
Milyon TL	2.070,9	2.506,2	3.205,8	3.746,8	4.227,6
Milyon \$ ³	1.778,1	1.657,2	2.129,1	2.423,6	2.238,1
GSYİH'daki Payı (%)	45,0	49,3	59,6	66,7	69,5
Toplam Borç Stoku					
Milyon TL	3.590,0	4.232,3	5.623,4	6.437,9	7.406,8
Milyon \$ ³	3.082,3	2.798,6	3.734,7	4.164,2	3.921,2
GSYİH'daki Payı (%)	78,0	83,3	104,6	114,7	121,8

¹ Hazine ve diğer Kamu kurumlarının (belediyeler hariç) Merkez Bankası, Ticari Bankalar ve İhtiyat Sandığına olan borçlarını ifade eder.

² Hazinenin dış kaynaklı borcunu ifade eder.

³ 31 Aralık resmi alış kurları kullanılmıştır.

Kaynak: KKTC Maliye Bakanlığı, Merkez Bankası, İhtiyat Sandığı ve Devlet Planlama Örgütü.

Tablo-6'da görüleceği üzere iç borç stoku, 2010 yılında 2,691 milyon TL'den 2011 yılında 3,179 milyon TL'ye yükselmiştir. Toplam iç borç stokunun GSYİH içindeki payı 2010 yılında %47.9 seviyesinden 2011 yılında %52.3'e yükselmiştir. Kamunun ticari bankalara ve İhtiyat Sandığına olan borç stokunda artış görülürken, Merkez Bankasına olan borç stokunun gerilediği görülmektedir.

Kamunun dış borçlanması ise, 2010 yılında 3,746.8 milyon TL'ye 2011 yılında 4,227.6 milyon TL'ye yükselmiştir. Dış borç stokunun GSYİH içindeki payına bakıldığında ise, 2010 yılında %66.7'den, 2011 yılında %69.5 düzeyine yükseldiği görülmektedir (Tablo-6).

3.2.2. Politikalar

3.2.2.1. Kamu borç yönetiminin temel hedefi, finansman ihtiyacının orta ve uzun vadede mümkün olan en uygun maliyetle karşılanmasıdır.

3.2.2.2. Borç yönetimi şeffaflık, güven ve istikrar ilkeleri korunarak ve makroekonomik dengeler gözetilerek yürütülecektir.

3.2.2.3.İç borçlanma ve faiz yükünü sürdürülebilir kılmak amacıyla bütçede faiz dışı fazla yaratılması ve bütçenin faiz ödeyecek bir yapıya kavuşturulması hedeflenecektir.

3.3. Kamu Kurum ve Şirketleri

Ekonomik faaliyette bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile sermayesinde kamu payı olan şirketler; mali, ekonomik ve teknolojik yapıları yetersiz olan, yarattıkları zararları, mali yükleri, sermaye ve zorunlu yatırım ihtiyaçları dikkate alınarak Özelleştirme Yasası kapsamında değerlendirilecektir.

3.4. Sosyal Güvenlik

3.4.1.Gelişmeler

2008 yılında sosyal güvenlik sistemiyle ilgili yasal düzenlemeler yapılmıştır. Söz konusu yasal düzenlemelerin yürürlük tarihinden sonra işe girenler tek çatı altında birleştirilmiştir.

2011 yılı başında çalışmalarına başlanılan ve Şubat 2012 tarihi itibariyle yürürlüğe giren 2/2012 sayılı Yasayla; 16/1976 sayılı Sosyal Sigortalar Yasası ve 73/2007 sayılı Sosyal Güvenlik Yasasında yapılan değişikliklerle yaş, prim oranı, işsizlik sigortası ve aylık bağlama hesaplamasında düzenlemeye gidilmiştir. Yapılan değişikliklerle 73/2007 sayılı yasaya uyum sağlanması amaçlanmıştır.

Sosyal güvenlik sistemi aktiflerden aldığı prim ile pasiflerin ödemesini karşılayamamaktadır. Erken emeklilik, prim oranlarının düşük tutulması ve prim karşılığı olmayan ödemeler, sistemin kendi kaynakları ile idare edilebilme olanağını ortadan kaldırmıştır.

Sosyal Sigortalar Dairesinin toplam geliri 2011 yılında 548 milyon TL, giderler ise 614 milyon TL olup, oluşan açık 66 milyon TL'dir. Kurumun açığı halen büyüme eğilimindedir. Sistemin kendi kendine yetebilmesi için topladığı prim ve Yasada yer alan devletin prim katkısının giderleri karşılayabilmesi gerekmektedir.

Alınan tüm primler 2006 yılında giderlerin %84.6'sını karşılamaktayken 2011 yılında %74.2'sini karşılayabilmektedir.

Sosyal Sigortalar Dairesi sistemin finansmanını sağlayabilmek için bütçeden aktarılan transfer haricinde bankacılık sisteminden de borçlanmaktadır. 2006 yılında 9,7 milyon TL olan borçlanma gereği 2010 yılında 53,6 milyon TL' ye ulaşmış, 2011 yılında ise bu rakam 66

milyon TL'ye ulaşmıştır. Alınan tedbirler sonucunda 2012 yılında açığın 52 milyon TL seviyesinde kalacağı tahmin edilmektedir.

3.4.2. Hedef Göstergeler

Sosyal güvenlik açığının program dönemi boyunca azaltılarak uzun vadede aktüeryal dengenin kurulması hedeflenmektedir.

3.4.3. Politikalar

3.4.3.1.Sosyal güvenlik sistemi; mali yönden sürdürülebilir, uzun dönemde aktüeryal dengelerin sağlandığı ve mali açığının milli gelire oranının azaldığı bir yapıya kavuşturulacaktır.

3.4.3.2.Kayıt dışı işgücünün kayıt altına alınması yönünde başlatılan çalışmalar sürdürülerek, sosyal güvenlik fonlarının gelir kayıpları önlenecektir.

3.4.3.3.Sosyal yardımlar, sosyal güvenlik sistemini bütünleyen etkin bir yapıya kavuşturulacaktır.

4. PROGRAM DÖNEMİ GELİŞME EKSENLERİ

4.1. İnsan Kaynaklarının Planlanması

4.1.1.Kamu istihdamında uzmanlık ve kariyer esas alınacaktır.

4.1.2.Kamuda personel tahsis sistemi yeniden düzenlenerek, norm kadro esasına göre birimlerde hizmetin gerektirdiği kadar personel istihdam edilecek, ihtiyaç fazlası personel ihtiyaç olan birimlerde değerlendirilecektir.

4.1.3.Kamu çalışanlarının niteliğini artırmak için etkin ve planlı hizmet içi eğitim programları artırılacaktır.

4.1.4.Mevcut insan kaynağına işletmelerin ihtiyaç duyduğu yeni beceriler kazandırılmasına yönelik programlar düzenlenecek ve desteklenecektir.

4.1.5.Özel sektörün nitelikli iş gücü ihtiyacını karşılamak amacıyla eğitim ile iş gücü piyasası arasındaki işbirliği güçlendirilecektir.

4.2. Rekabet Gücünün Artırılması

4.2.1.İstihdamı ve ihracatı artıran, AR – GE ile yenilikçilik içeriği yüksek yatırımları destekleyen bütüncül bir teşvik sistemi hazırlanacaktır.

4.2.2.İş hayatının gelişimine yönelik olarak bürokrasinin azaltılması ve işlemlerin hızlandırılması çalışmalarına devam edilecek ve hızla sonuçlandırılacaktır.

4.2.3.İşletmelere yönelik fiziki, teknolojik ve bilişim alt yapısı geliştirilecektir.

4.2.4.İşletmelerin finansmana erişimi kolaylaştırılacaktır.

4.3. Kamuda İyi Yönetişim

4.3.1.Ekonomi ile ilgili gelişmeleri izlemek ve değerlendirmek, ekonomi yönetimi arasında koordinasyonu sağlamak üzere bir “Ekonomi Koordinasyon Kurulu” oluşturulacaktır.

4.3.2.Kamuda iç ve dış tüm denetim birimleri; görevleri, yapıları ve kapasiteleri itibariyle yeniden değerlendirilecek ve denetim sistemi güçlendirilecektir.

4.3.3.Bakanlıkların ve kurumların merkezi yapılarının ve personelinin politika oluşturma, karar alma ve uygulama kapasitesi artırılacaktır.

4.3.4.Kamuda, özel sektörde ve çalışma hayatında sosyal diyalog mekanizmaları geliştirilecektir.

4.3.5.Saydamlık, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ve kamuoyunun bilgilendirilmesine yönelik olarak kamunun istatistik kapasitesi güçlendirilecektir.

4.3.6.Kamu yönetiminde saydamlık artırılarak yolsuzlukla etkin mücadele sağlanacaktır.

4.3.7.Vatandaş odaklı kamu hizmeti anlayışı benimsenerek, kamu hizmetinin kalitesi artırılacaktır.

4.3.8.E-Devlet oluşumu tamamlanacak ve kamu hizmetlerinin e-Devlet üzerinden yürütülmesine başlanacaktır.

4.3.9.Kurum içi ve kurumlar arası görev ve yetki çakışmaları belirlenerek, bunları giderecek düzenlemeler yapılacaktır.

4.3.10. Kamu kurum ve kuruluşlarının iş ve işlem süreçleri analiz edilerek, gereksiz işlem ve süreçler kaldırılarak iş akışı hızlandırılacaktır.

4.3.11. Yerel yönetimler dâhil kamu kurumlarının hizmet envanterleri çıkarılacak ve hizmet standartları oluşturulacaktır.

5. SEKTÖREL POLİTİKALAR

5.1. Mali Sektör

5.1.1. Gelişmeler

KKTC Merkez Bankası verilerine göre bankacılık sektörü konsolide bilançosu 2010 yılında %8.6 oranında büyüyerek 7,782.6 milyon TL'den 8,416.8 milyon TL'ye ulaşırken, 2011 yılında 2010 yılına göre %17.8 oranında büyüyerek 9,917.8 milyon TL'ye ulaşmıştır. Sektörün performans rasyolarından risklere karşı bir güven göstergesi olarak kabul edilen sermaye yeterliliği standart rasyosunun %8 olan yasal oranı Temmuz 2010 itibarı ile %10 olarak değiştirilmiştir. Sermaye yeterliliği standart rasyosunun (SYSR) önceki yıllarda olduğu gibi 2010 ve 2011 yıllarında da yasal oranın üzerinde seyretmeye devam ettiği görülmektedir. Aralık 2010 için konsolide SYSR Aralık 2009 değerinin 0,05 puan gerisinde, %20.8 olarak gerçekleşirken, 2011 yılında da yasal oranın üzerinde seyretmeye devam ederek Aralık 2010 değerinin 0,24 puan üzerinde, %20.6 olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılında brüt kredilerin aktifler içerisindeki payı %51.09'dan %55.02'ye yükselirken 2011 yılında bu oran %59.17'ye yükselmiştir. Mevduatın krediye dönüşüm oranını gösteren kredi/mevduat oranı ise 2010 yılında %61.13'den %65.53'e, 2011 yılında ise %69.84'e yükselmiştir.

Sektörün temel fon kaynağı konumunda olan toplam mevduatlar 2010 yılında %7,63 oranında artış göstererek 6,505 milyon TL'den 7,066.9 milyon TL'ye, 2011 yılında ise %18.91 oranında artış göstererek 8,403 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Bankacılık sektörü toplam mevduat hacminin vadelerine göre dağılımı incelendiğinde, en büyük payın geçmiş yıllarda olduğu gibi bir ay vadeli mevduata ait olduğu görülmektedir. Bir ay vadeli mevduatın payı 2011 yılında 2010 yılsonuna göre 8,81 puan azalarak %59.66'ya gerilemiştir. Bir ay vadeli mevduatı sırasıyla; vadesiz, üç ay, bir yıl ve altı ay vadeli mevduatlar izlemektedir. Mevduatın türlerine göre dağılımını incelediğimizde ise en büyük payın, önceki yıllarda olduğu gibi, %75.38'lik oranla tasarruf mevduatına ait olduğunu görülmektedir.

Türk Lirası mevduatlar 2010 yılında bir önceki yıla göre %10.7 oranında artarak cari fiyatlarla 3,951.0 milyon TL'den 4,372.0 milyon TL'ye ulaşmıştır. 2011 yılında ise bir önceki yıla göre %19.6 oranında artarak cari fiyatlarla 5,228.9 milyon TL'ye ulaşmıştır.

2009-2010 döneminde Türk Lirası mevduatlar içerisinde, vadesiz mevduatlar %27.9, vadeli mevduatlar ise %8.3 oranında artış göstermiş, 2010-2011 döneminde ise bu oranlar sırasıyla %30.0 ve %17.9 olarak gerçekleşmiştir. 2011 yıl sonu itibarı ile Türk Lirası mevduatın %15.2' lik oranı vadesiz, %84.8' lik oranı ise vadeli mevduatta toplanmıştır. (Tablo 13).

Toplam döviz mevduatları, 2010 yılında bir önceki yıla göre %5.5 oranında artarak cari fiyatlarla 2,554.0 milyon TL'den, 2,694.9 milyon TL'ye, 2011 yılında ise %17.8 oranında artarak cari fiyatlarla 3,174.0 milyon TL'ye ulaşmıştır. 2010 yılında vadesiz döviz mevduatları %34.7, vadeli döviz mevduatları ise %0.3 oranında artış göstermiş, 2011 yılında bu oranlar sırasıyla %24.4 ve %16.2 olarak gerçekleşmiştir (Tablo 7).

TABLO 7: MEVDUAT GELİŞMELERİ

	2009	2010	2011	2009	2010	2011
	Milyon TL			Mevduat Türleri İçindeki Pay (%)		
1. TL Mevduat	3,951.0	4,372.0	5,228.9	100.0	100.0	100.0
1.1. Vadesiz	478.4	611.7	795.5	12.1	14.0	15.2
1.2. Vadeli	3,472.7	3,760.3	4,433.4	87.9	86.0	84.8
2. Döviz Mevduat	2,554.0	2,694.9	3,174.0	100.0	100.0	100.0
2.1. Vadesiz	389.7	525.0	653.0	15.3	19.5	20.6
2.2. Vadeli	2,164.4	2,169.9	2,521.1	84.7	80.5	79.4
Toplam Mevduat	6,505.1	7,066.9	8,403.0	-	-	-
	2009	2010	2011	2009	2010	2011 ¹
	Değişim (%)			Toplam Mevduat İçindeki Pay (%)		
1. TL Mevduat	24.1	10.7	19.6	60.7	61.9	62.2
1.1. Vadesiz	62.3	27.9	30.0	7.4	8.7	9.5
1.2. Vadeli	20.2	8.3	17.9	53.4	53.2	52.8
2. Döviz Mevduat	7.3	5.5	17.8	39.3	38.1	37.8
2.1. Vadesiz	11.7	34.7	24.4	6.0	7.4	7.8
2.2. Vadeli	6.6	0.3	16.2	33.3	30.7	30.0
Toplam Mevduat	16.9	8.6	18.9	100.0	100.0	100.0

Not: TMSF bankalarına ait rakamlar dahil değildir.

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

5.1.2. Politikalar

5.1.2.1. Finans sektörünün ekonomik kalkınmaya gerekli katkıyı sunabilmesi için etkin olarak çalışan ve düşük finansman maliyetiyle kaynak sunan bir yapıya getirilmesi yönündeki çalışmalara devam edilecektir.

5.1.2.2. Kamu borç stokunun artması engellenerek kamunun dışlama etkisi azaltılacak, bankaların finansal yapısı güçlendirilecektir.

5.1.2.3. Bankacılık sistemi geliştirilerek günümüz koşullarına uyarlanması sağlanacaktır

5.2. Reel Sektör

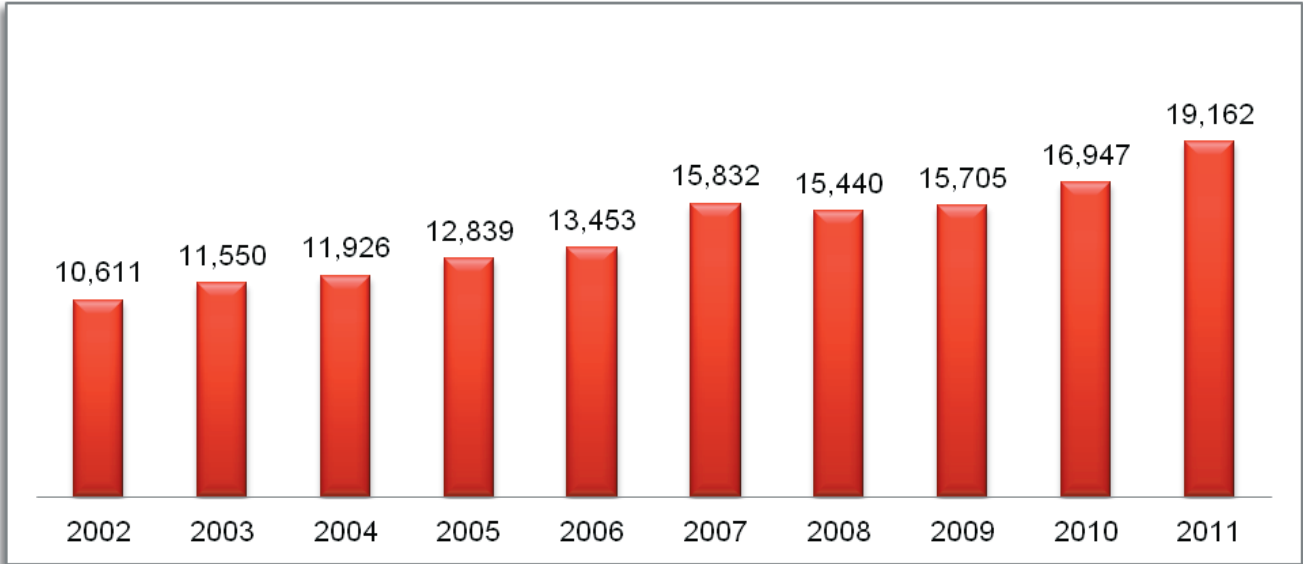
5.2.1. Turizm

5.2.1.1. Gelişmeler

Turizm sektörünün, GSMH içindeki büyüklüğü 2011 yılında %4.9 olmuştur. 2010 yılında %4.2 oranında büyüyen sektör 2011 yılında %8 oranında büyüyerek 322 milyon TL'lik bir büyüklüğe ulaşmıştır.

Turizm alanlarının geliştirilmesi kapsamında Bafra Turizm bölgesi oluşturulmuş, büyük kapasiteli tesislerin kurulması amacıyla uluslararası yatırımcıların bölgeye çekilmesi amaçlanmıştır. 2008-2011 döneminde yatak kapasitesi %28 oranında artmış ve 19.162 yatağa ulaşmıştır. Ayrıca yarım kalmış tesislerin kredilendirilerek tamamlanması, mevcut tesislerin hizmet kalitesini artırmak ve modernize etmek amacıyla faiz destekli kredi ve hibe imkanları hayata geçirilmiştir.

GRAFİK-3: YATAK SAYISI

Kaynak: KKTC Turizm Bakanlığı

KKTC'de yıllık doluluk oranı; gazinolu standardı yüksek pazarlanabilir tesislerde %70, standardı düşük ve küçük tesislerde %40, ortalamada ise %41.2 olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılında; doluluk oranı %13, konaklama oranı ise %25 artmıştır. Geceleme sayısı 2011 yılında 1,816.970'den 2,275.856'ya yükselmiştir.

Yatırım teşvikleri yanında turist getirmeye yönelik teşviklerde de 2009 yılından itibaren değişiklikler yapılarak, Türkiye ve İngiltere dışından da turist getirilmesine uygun ortam oluşturulmuştur. Özellikle charter seferleri ile yeni destinasyonlardaki yabancı turist artışı 2011 yılında %44 seviyelerine ulaşmış, Türkiye’den gelen turist sayısında %16 artış sağlanmış, toplam turist sayısında 2010 yılına göre %19 artış sağlanmıştır.

5.2.1.2. Politikalar

Uluslararası standartlarda kurumsallaşmış, doğa ve kültürel varlıklara duyarlı şekilde planlanmış, markalaşmanın sağlandığı, özel ilgi turizmi ve yerel ürünleri öne çıkaran karma bir turizm modeli oluşturmak temel amaçtır.

5.2.1.2.1. Yatak kapasitesindeki artışı sağlamak üzere, öncelikle, ilan edilmiş turizm bölgelerindeki yatırımların tamamlanması sağlanacaktır.

5.2.1.2.2. Turizmin çeşitlendirilmesi desteklenerek, turistlerin, KKTC’nin tarihi ve doğal güzelliklerini tanıyabilmelerini sağlayacak politikalar oluşturulacaktır.

5.2.1.2.3. Turizmde hizmet kalitesi yükseltilecek, tanıtım ve pazarlama faaliyetleri desteklenerek turist sayısının ve turizm gelirinin artırılması sağlanacaktır.

5.2.2. Yükseköğrenim, Bilim ve Teknoloji

5.2.2.1. Gelişmeler

KKTC’de yükseköğrenime devam eden öğrencilerin sayısındaki artış, gerek yükseköğrenim sektörünün sürdürülebilirliğini sağlamak, gerekse sektörün ülke ekonomisine yaptığı katkıyı artırmak için önem arz etmektedir. KKTC’de eğitim alan üniversite öğrencilerinin sayısındaki artış yıllar itibariyle incelendiğinde, 2009-2010 döneminde Türkiye’den gelen öğrenci sayısındaki azalmaya bağlı olarak %10.6 oranında düşüş olduğu görülmektedir. 2010-2011 döneminde de Türkiye’den gelen öğrenci sayısı düşmüş, buna karşın üniversitelerin 3.ülkelerdeki tanıtım çalışmalarının artmasına bağlı olarak bu ülkelerden gelen öğrencilerin sayısında bir miktar artış yaşanmıştır. 2011-2012 öğrenim yılı verileri incelendiğindeyse toplam öğrenci sayısındaki düşüşün 3.ülkelerden gelen öğrencilerin %46.6 oranında artmasıyla büyük ölçüde telafi edildiği görülmektedir. 2012-2013 Güz dönemi itibariyle sekiz üniversitede yaklaşık toplam 55,494 öğrenci öğrenim görmekte olup, bir önceki öğretim yılına göre bu rakam %17.9 oranında artış anlamına gelmektedir.

5.2.2.2. Politikalar

Öğretim kalitesini artıran, uluslararası alanda akreditasyona sahip, teknoloji geliştirmede sektörlerle işbirliği içerisinde olan, öğrenci memnuniyetini esas alan, markalaşmanın sağlandığı rekabetçi ve gelişen bir yükseköğrenim sektörünün oluşturulması temel amaçtır.

Bu temel amaca ulaşmak üzere bir eylem planı hazırlanacak ve uygulamaya konulacaktır.

5.2.3. Tarım

5.2.3.1. Gelişmeler

Tarım sektörü ekonomi içerisinde önemli bir yere sahip olmasına rağmen bu alandaki darboğazlar, sektörün ekonomik gelişmedeki yerini almasını ve hızlı bir gelişmenin gerçekleşmesini sınırlamaktadır. Tarımsal alanda faaliyet gösteren kesimlerin sürdürülebilir ekonomik kazanımlar elde edebilmeleri için teknolojiye, desteğe ve pazar imkânlarını geliştirmeye ihtiyacı vardır.

Tarım sektörünün GSMH içindeki payı 2010 yılındaki %5.9 oranından 2011 yılında %6.2 oranına yükselmiştir. 2014 yılında Türkiye'den Kuzey Kıbrıs'a su getirilecektir. Adaya suyun gelmesi ile birlikte Kuzey Kıbrıs'ta tarım ve hayvancılığın potansiyelinin artacağı, buna bağlı olarak da tarıma dayalı ekonomide olumlu gelişmeler olacağı kuşkusuzdur.

Çalışan nüfusun 2008 yılında %3.5, 2009 yılında %4.8 ve 2010 yılında %5.7'si tarım alanındadır. Bunun yanı sıra tarımı ikinci iş olarak yapan veya kırsal kesimde tarıma hizmet vererek ekonomiye katkı sağlayan nüfus da bulunmaktadır. Ayrıca kırsal alanın sosyo-ekonomik kalkınma problemlerinin çözümünde rol oynayan tarım ve hayvancılık sektörü aynı zamanda yeni istihdam yaratma, sanayi ve hizmetler sektörüne girdi sağlama, bölgeler ve sosyal kesimler arası gelişme farklılıklarını giderme, milli geliri artırma ve kalkınmanın istikrarlı gerçekleşmesini sağlamak gibi önemli ekonomik fonksiyonlar üstlenmiş bulunmaktadır.

2010 yılında dışsattımın yapısına bakıldığı zaman %40.8 ile işlenmiş tarım ve gıda ürünlerinin ilk sırayı aldığı görülmektedir. İkinci sırada ise %28.2 ile narenciye yer almaktadır.

5.2.3.2. Politikalar

Üretimde etkin ve verimli tarım uygulamalarına sahip, pazar imkânlarını geliştiren, rekabetçi, gıda güvenirliliğini artıran izlenebilir bir yapı ile kayıtlılığı esas alan etkin bir destekleme sisteminin oluşturulması temel amaçtır.

Bu temel amaçla birlikte Türkiye’den boru ile getirilecek olan suyun etkin kullanımını da sağlamak üzere bir strateji belgesi ve master planı hazırlanacak ve uygulamaya konacaktır.

5.2.4. Ulaştırma ve Haberleşme

5.2.4.1. Gelişmeler

Karayolları çalışmaları çerçevesinde önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Yol güvenlik standardının en üst düzeye çıkarılması, yol güvenliğinin artırılması ve trafik kazalarının en aza indirilmesi hedeflenerek KKTC’de Trafik Eylem Planı çalışmaları başlatılmıştır.

Hava ulaştırma sektörü ile ilgili olarak; Aletli İniş Sistemi (ILS) Projesi başarılı bir şekilde Ağustos 2012’de hayata geçirilmiştir. Yeni Ağırdağ Radar İstasyonu Ercan Havaalanının kaplama alanını genişletmiş ve güvenliğini artırmıştır. Ercan Havaalanının işletme haklarının devredilmesine ilişkin ihaleye çıkılmış ve %47.80 ciro paylaşım oranı ile ihale sonuçlanmıştır.

Denizyolu ulaştırma sektöründe; gemi seferlerinde %10 oranında, yolcu sayısında %18, yükte ise %4 oranlarında bir düşüş gözlemlenmiştir.

Telekomünikasyon hizmetlerinin halkımıza kesintisiz bir şekilde ve sürdürülebilirlik ilkesine bağlı olarak verilebilmesi için çalışmalarını sürdürmektedir. Türkiye ile var olan fiber optik kablodan sonra KKTC’de kesintisiz ve kapasitesi artırılmış iletişimin sağlanması için Hatay/Samandağ ile İskele/KKTC arasına deniz altından ikinci bir fiber optik kablo döşenmiştir. AB ile başlatılmış olan telekomünikasyon liberalleşme çalışmaları devam etmektedir. Ocak 2012’de yasalaşan Elektronik Haberleşme Yasası ile telekomünikasyon sektörü, Mayıs 2012’de kurulan bağımsız Bilgi Teknolojileri ve Haberleşme Kurumu tarafından denetlenmeye başlanmıştır.

5.2.4.2. Politikalar

Gelişen ekonomik ve sosyal ihtiyaçlara karşılık verebilen, çağdaş teknoloji ve uluslararası kurallarla uyumlu, çevreye duyarlı, ekonomik ve güvenli ulaşımı sağlayabilecek bir yapının oluşturulması, bilgi toplumuna dönüşüm sürecinin hızlandırılması ve bunu sağlayacak etkin iletişim altyapısının kurulması temel amaçtır. Bu çerçevede;

5.2.4.2.1. Deniz ulaşımında etkinliği sağlamak üzere mevcut ve planlanacak limanlar işletme hakkı devri suretiyle yeniden yapılandırılacaktır.

5.2.4.2.2. Program dönemi boyunca Karayolları Master Planı çerçevesinde belirlenen altyapı çalışmaları tamamlanacak, şehir içi ve

şehirlerarasında toplu taşımacılığı geliştirecek ve yolcu güvenliğini artıracak düzenlemeler uygulamaya konulacaktır.

5.2.4.2.3. Telekomünikasyon alanında AB müktesebatına uygun, işletme hakkı devrini esas alan yasal düzenlemeler yapılacak, iletişimde yeni teknolojilerin kullanımı, geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve yönetimi uluslararası standartlara kavuşturulacaktır.

5.2.4.2.4. Bilgi toplumuna dönüşüm sürecinin hızlandırılması amacıyla, bilgi ve iletişim teknolojilerinin altyapısı geliştirilecek ve internet kullanımı yaygınlaştırılacaktır.

5.2.5. Enerji

5.2.5.1. Gelişmeler

Ülkemiz enerji üretimi açısından dışa bağılıdır. Elektrik enerjisi ihtiyacını karşılamak üzere Devlete ait Tekneçik ve Dikmen santrallerine ilave olarak yap işlet modeliyle kurulan Kalecikteki santral ile üç bölgede üretim yapılırken, son dönemde Serhatköy'de güneş enerjisinden elektrik üreten bir tesis devreye konmuştur.

Mevcut elektrik santrallerinin üretim değerleri aşağıdaki tabloda görülmektedir. Üretilen toplam enerji 2007 yılında 1,186.836 MWh iken, 2010 yılında 1,252.267 MWh ve 2011 yılında 1,418.361 MWh yükselmiştir. Ülkemizde 2011 yılında üretilen elektrik enerjisi 2007 yılına göre %19.5 ve 2010 yılına göre ise 13.3 artış göstermiştir. 2011 yılında enerji ihtiyacımızın %41.6'sı Kalecik'teki Yap-İşlet Mobil Santralinde, %41.5'i Tekneçik Buhar Türbinlerinde, %16.8'i Tekneçik Dizel Jeneratöründe üretilmektedir. Üretilen toplam enerjisinin 2007 yılında %37.3'ü, 2008 yılında %27.4'ü, 2009 yılında %36.2'si, 2010 yılında %42.9'u ve 2011 yılında %41.6'sı Kalecik'teki Yap-İşlet- Mobil Santralinden elde edilmektedir.

Mevcut Elektrik Santrallerinin Üretim Değerleri

ÜRETİM SANTRALLERİ	2007		2008		2009		2010		2011	
	Üretilen Enerji (MWh)	Oran (%)	Üretilen Enerji (MWh)	Oran (%)	Üretilen Enerji (MWh)	Oran (%)	Üretilen Enerji (MWh)	Oran (%)	Üretilen Enerji (MWh)	Oran (%)
Teknecik Buhar T.	645.5	54,93	690.6	56,74	647.3	54,71	592.8	47,38	588.7	41,84
Teknecik DizelJen	94.22	7,9	196.6	16,84	113.7	9,5	122.4	9,8	238.5	16,11
Teknecik Gaz T.	1.570	0,1	566	0,0	10	0,0	5	0,0	0	0,0
Dikmen Gaz T.	2.451	0,2	1.535	0,1	138	0,0	0	0,0	0	0,0
Kalecik DG	443.0	37,3	336.3	27,4	432.1	36,2	537.0	42,9	590.4	41,66
Serhatköy	01	0,0	16	0,0	21	0,0	16	0,0	66	0,0
	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	600	...
Toplam Üretim	1.186.	100,0	1.225.	100,0	1.193.	100,0	1.252.	100,0	1.418.	100,0
Güneyden Beslenen K	836	0%	775	0%	348	0%	267	0%	316	0%
GENEL TOPLAM	5.442		5.080		5.170		5.399		6.253	
	1.192.		1.230.		1.198.		1.257.		1.424.	
	278		855		518		666		614	

Kaynak: KKTC Elektrik Kurumu

KKTC’de elektriğin maliyeti 63 kuruş/kws civarında olup, Devletin dolaylı sübvansiyonundan sonra konut tarifesi (250kws-751kws üzeri) 38-65 kuruş/kws arasında satılmaktadır. Sanayi tarifesi Türkiye’de 18 kuruş/kws, GKRY’de 38 kuruş/kws, KKTC’de ise 38-40 kuruş/kws’dir. KKTC’de elektrik enerjisi fiyatlarının, maliyetinin çok altında satılmasına rağmen, Türkiye ve Güney Kıbrıs’a göre yüksek olması mal ve hizmet üretim maliyetlerini artırmakta ve tüm sektörlerin rekabet edebilirliğini olumsuz yönde etkilemektedir.

5.2.5.2. Politikalar

Ülkenin enerji ihtiyacının; arz güvenliğini sağlayan, enerji verimliliğini esas alan, oluşacak rekabetçi bir serbest piyasa ortamında sürekli, kaliteli ve güvenli bir şekilde asgari maliyetten karşılanması temel amaçtır. Elektrik enerjisini daha ucuza mal edebilmek için KIB-TEK’in yeniden yapılandırılarak özelleştirilmeye hazırlanması, kayıp kaçağın azaltılması, tahsilatın artırılması, rüzgar enerjisi gibi daha ucuz yöntemlerle elektrik üretilmesi, enerji verimliliğinin sağlanması gibi yollara başvurulmalıdır. Elektriğin maliyetinin aşağıya çekilmesi için Türkiye’den kablo ile elektrik getirilmesi projesine ağırlık verilecektir.

5.2.5.2.1. Elektrik üretim, iletim ve dağıtım faaliyetleri optimum hizmet kalitesi ve maliyeti sağlayacak şekilde ayrıştırılacaktır.

5.2.5.2.2. Hizmet kalitesinin yükseltilmesi, kayıp kaçağın azaltılması ve tahsilatın artırılması amacıyla elektrik dağıtım sisteminin işletme hakkı devrilecektir.

5.2.5.2.3. Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe giren Enerji Stratejisi Belgesi son gelişmeler de dikkate alınarak gözden geçirilecek ve uygulanacaktır.

5.2.5.2.4. Elektrik şebekesi Türkiye enterkonnekte sistemine bağlanacaktır.

5.2.5.2.5. Enerji verimliliğinin sağlanmasına yönelik olarak gerekli tedbirler alınacaktır.

5.2.5.2.6. Elektrik arzında sağlıklı bir kaynak çeşitliliği yaratmak ve arz güvenliğini artırmak amacıyla alternatif enerji kaynaklarının üretime dahil edilmesi yönünde çalışmalar hızlandırılacaktır.

5.2.6. İmalat Sanayi ve Ticaret

5.2.6.1. Gelişmeler

Sanayi sektörünün GSYİH içerisindeki payına bakıldığında zaman yıllar itibarıyla %9.7 dolaylarında gerçekleştiği görülmektedir. Sanayi sektörü içinde yaklaşık %7'lik payla elektrik-su alt sektörü birinci sırada yer almaktadır. Ülkemizin küçük bir ada ülkesi olması, doğal kaynakların sınırlılığı, iç piyasanın darlığı, rekabet edebilirlik düzeyinin düşüklüğü gibi olumsuz etkilerden dolayı imalat sektörü arzulanan düzeye ulaşamamış ve GSYİH içerisindeki payı %3.5 düzeyinde kalmıştır. 2008 ve 2009 yıllarında ekonomide yaşanan daralmadan sanayi sektörü de olumsuz etkilenmiş, sonraki yıllarda ise yakalanan büyüme trendinin de etkisiyle sektörde yeniden büyüme eğilimi yakalanmıştır.

Ticaret sektörü, yarattığı katma değer, istihdam ve diğer sektörlerle olan ilişkilerinden dolayı ülkemiz ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Genel ekonomi içinde ihtiyaç duyulan kaynakların sağlanabilmesi ancak yüksek bir ithalatın yaratılması ile mümkün olmaktadır. 2008 ve 2009 yıllarında genel ekonomiye paralel olarak ticaret sektöründe de daralma yaşanmış, 2010 yılından itibaren yaşanan toparlanma süreciyle birlikte sektör yeniden büyüme trendini yakalamıştır.

5.2.6.2. Politikalar

Uluslararası standartlara uygun, kalite ve fiyat açısından rekabet edebilen, katma değeri yüksek ürünler üreten, tüketici güvenliğinin esas alındığı, yeni teknolojilerin kullanıldığı, turizmin ihtiyaç duyduğu girdi üretimini ve tarımsal ihracatı desteklemeye yönelik, çevreye duyarlı bir imalat sanayi sektörü ile ticaret sektörünün oluşturulması temel amaçtır. Bu çerçevede:

5.2.6.2.1. Faaliyet konusu, kapasite ve istihdam konularını içeren işyeri sayımları yapılarak sayım sonuçlarını içeren işyeri envanter çıkarılacaktır.

5.2.6.2.2. Sanayi sektörünün ürün ve işletme kalitesini artırıcı, pazarlama anlayışını geliştiren ve yatırımları planlı bir şekilde yönlendirecek KOBİ stratejisi en kısa sürede oluşturulacaktır.

5.2.6.2.3. Organize sanayi bölgelerinin kapasiteleri artırılacak ve sanayi kuruluşları bu bölgelerde toplanacaktır.

PROGRAMIN EKLERİ

Ek 1 : Program Döneminde Yapılacak Büyük Projeler:

1. Türkiye'den Boruyla Su Getirme Projesi.
2. KKTC Elektrik Şebekesinin Türkiye Enterkonnekte Sistemine Bağlanması Projesi.
3. Bafra İskele Turizm Bölgesinin Tamamlanması Projesi.
4. E-Devlet Projesi.
5. Lefkoşa Mesleki Teknik Okullar Kampüs Projesi.
6. Karayolları Projeleri
 - İskele - Ercan Bölünmüş Yolu
 - Girne - Çatalköy Bölünmüş Yolu
 - Değirmenlik - Girne (Dağyolu) Bölünmüş Yolu
 - Dört Yol - Türkmenköy Bölünmüş Yolu
 - 13 Adet Alt ve Üst Geçit Yapımı

EK 2: SÜRDÜRÜLEBİLİR EKONOMİYE GEÇİŞ PROGRAMI MATRİSİ

KAMU SEKTÖRÜ

AMAÇ: 1- Kamu Sektörünün Etkinlik ve Verimliliğinin Artırılması

Hedef	Yapılacak İşlem	Süre	Sorumlu Kuruluş
Hedef: 1.1. Kamunun yönetsel etkinlik ve verimliliğinin artırılması	1.1.1. Devlette Kurumsal ve Fonksiyonel Gözden Geçirme Raporu çerçevesinde uluslararası iyi uygulama örnekleri ile iyi yönetimi dikkate alan etkin bir kamu yönetimi oluşturmak amacıyla Kamu Yönetimi Reformu Eylem Planı hazırlanacak ve uygulanacaktır.	Mart 2014	<i>Başbakanlık</i>
	1.1.2. Hizmetin gereği olan ihtiyacı esas alarak nakillerde esnekliği sağlayan, üçlü kararname ile atamaları kısıtlayan, verimliliği artıran yeni kamu görevlileri yasası çıkarılacaktır.	Mart 2014	<i>Başbakanlık Personel Dairesi</i>
	1.1.3. Kamuda çalışma saatleri verimlilik esas olacak şekilde düzenlenecektir.	Aralık 2013	<i>Başbakanlık Personel Dairesi</i>
	1.1.4. Ekonomi ile ilgili kararlarda ve uygulamalarda birimler arası koordinasyonu sağlamak üzere “Ekonomi Koordinasyon Kurulu” yeniden yapılındırılacaktır.	Şubat 2013	<i>Başbakanlık</i>
	1.1.5. Yerel yönetimler, idari, mali ve denetim yönünden yeniden yapılındırılacaktır.	Mart 2014	<i>İçişleri Bakanlığı</i>
	1.1.6. Özel yasa ile kurulmuş kamu kuruluşlarının hesaplarının denetimden geçirilmesi sağlanacaktır	Program Dönemi Boyunca	<i>Başbakanlık</i>
	1.1.7. Sağlık hizmetlerinin kalitesinin artırılması, mevcut ekipman ile personel kaynaklarının etkin kullanılmasını, herkesin eşit şekilde sağlık hizmetlerinden yararlanmasını ve sağlık giderlerinin finansmanını sağlamak amacıyla sağlıkta	Aralık 2014	<i>Sağlık Bakanlığı</i>

dönüşüm eylem planı hazırlanarak uygulanacak ve genel sağlık sigortasına geçilecektir.		
1.1.8. Kamu hizmetinin etkin bir şekilde yürütülmesini teminen yürütülen e-Devlet projesi bitirilecektir.	Program Dönemi Boyunca	Başbakanlık
1.1.9. Tam gün eğitime geçilebilmesi için gerekli yasal ve fiziki altyapı çalışmaları tamamlanıp, tam gün eğitime geçilecektir.	Program Dönemi Boyunca	Milli Eğitim Bakanlığı
1.1.10. Kamu personelinin politika oluşturma, karar alma ve uygulama kapasitesini artırmaya yönelik etkin ve planlı hizmet içi eğitim programları düzenlenecektir.	Program Dönemi Boyunca	Başbakanlık Personel Dairesi
Hedef: 1.2. Kamuda personel istihdamında azami tasarrufun sağlanması		
1.2.1. Özelleştirme Yasası kapsamında alınacaklar hariç olmak üzere kamuda bir yıl içinde yeni istihdam edilecek toplam personel sayısı (geçici personel dahil); program dönemindeki her yıl için merkezi idarelerde 2010-2012 Program döneminde emekli olanların %25'ini aşmayacak şekilde ilgili yıl Bütçe Yasası'nda düzenlenecektir. Bakanlıkların ve idarelerin (vergi, bütçe ve gümrük dairesi vb.) nitelikli (uzman) personel ihtiyaçları öncelikle karşılanacaktır.	Program Dönemi Boyunca	Başbakanlık Maliye Bakanlığı
Program döneminde istihdam edilecek personel sayısı en geç 2013 yılı Ocak ayının sonuna kadar taraflarca müştereken tespit edilecek, izleme ve gözden geçirmeler tespit edilen bu sayılar üzerinden yapılacaktır.		
1.2.2. Tüm kamu kurumlarında istihdam edilen personel ile her ne ad altında olursa olsun yapılan düzenli ödemelere (emekli, sosyal yardım, burs, özürü vb) ilişkin kişi sayısındaki gelişmeler aylık olarak izlenecektir.	Program Dönemi Boyunca	Başbakanlık Maliye Bakanlığı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

<p>Hedef: 1.3. Sosyal güvenlik sisteminin aktüeryal dengesinin sağlanması ve dengeli bir prim yükümlülüğü sistemi oluşturulması</p>	<p>1.3.1. Kayıt dışı işgücü ile mücadeleye devam edilecek, sosyal güvenlik fonlarının üzerindeki yükler disiplin altına alınacak ve böylece sosyal güvenlik fonlarının uzun dönem aktüeryal dengesi sağlanacaktır.</p> <p>1.3.2. Kamu kurum ve şirketleri ile yönetimi kamu eliyle yürütülen bankalarda kıdem tazminatı kaldırılacak, mevcut veya dondurulmuş kıdem tazminatları bir program çerçevesinde ödenip kapatılacaktır.</p> <p>1.3.3. Kamu kurum ve şirketlerinde toplu iş sözleşmeleri ile kamudan yüksek olarak belirlenen ihtiyat sandığı kesintileri kamu ile eşitlenecektir.</p>	<p>Haziran 2014</p> <p>Program Dönemi Boyunca</p> <p>Program Dönemi Boyunca</p> <p><i>Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı</i></p> <p><i>Maliye Bakanlığı /Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı</i></p> <p><i>Maliye Bakanlığı /Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı</i></p>
<p>Hedef: 1.4. Sosyal yardım ve hizmetlerin hedef ve önceliklere göre yeniden yapılandırılması.</p>	<p>1.4.1. Sosyal hizmet veren kurum ve kuruluşlar gözden geçirilecek yeknesaklık ve kapasite geliştirmeleri sağlanacaktır.</p> <p>1.4.2. Sosyal yardımlar gözden geçirilerek adaletli, kapsayıcı ve sosyal güvenlik sistemi ile bütünleşen etkin bir yapıya kavuşturulacaktır.</p> <p>1.4.3. Çocuk, yaşlı, özürü ve diğer hassas grupların desteklenmesine yönelik projeler hayata geçirilecektir.</p>	<p>Mart 2014</p> <p>Mart 2014</p> <p>Haziran 2014</p> <p><i>Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı</i></p> <p><i>Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı/ Maliye Bakanlığı</i></p> <p><i>Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı</i></p>

AMAÇ: 2- Mali Disiplinin Sürdürülmesi

Hedef	Yapılacak İşlem	Süre	Sorumlu Kuruluş
<p>Hedef: 2.1. Kamu mali yönetim sisteminin güçlendirilmesi</p>	<p>2.1.1. Tüm kamuyu kapsayan, mali disipline hizmet eden, şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkelerini sağlayan, uluslararası standartlara uygun, Kamu Mali Yönetimi Yasası çıkarılacaktır.</p>	<p>Mart 2014</p>	<p><i>Maliye Bakanlığı</i></p>

<p>2.1.2. Sayıştay denetiminin güçlendirilmesi amacıyla gerekli yasal düzenlemeler yapılarak, Sayıştay denetimi uluslararası standartlara uygun hale getirilecektir.</p>	<p>Mart 2014</p>	<p>Sayıştay Başkanlığı</p>
<p>2.1.3. Fonların gelirleri bütçe geliri yapılarak, vermekte oldukları hizmetlerin bütçe ödenekleriyle gerçekleştirilmesi sağlanmak suretiyle fonlar tasfiye edilecektir.</p>	<p>Aralık 2013</p>	<p>Maliye Bakanlığı</p>
<p>2.1.4. Merkezi yönetim, kamu kurumları ve yerel yönetimlerin ihale uygulamalarında AB kriterlerine uyum ve yeknesaklığın sağlanması amacıyla yeni bir ihale yasası çıkarılacaktır.</p>	<p>Mart 2014</p>	<p>Maliye Bakanlığı</p>
<p>2.1.5. Bütçe kanunlarıyla verilen ödenek miktarlarına uyulacak, ödeneksiz avans ve imprest verilmeyecek, ödeneksiz görev zararı verilmemesi esas olup, ödenegi olmadığı durumlarda kamu kuruluşları ve şirketlerine zarar doğuracak görev verilmeyecektir.</p>	<p>Program Dönemi Boyunca</p>	<p>Maliye Bakanlığı</p>
<p>2.1.6. Saat başı ücretlerin hesaplanma bazı ve toplam ek mesai süresi gibi hususlarda gerekli düzenlemeler yapılarak ek mesai ödemelerinin bütçe üzerindeki yükünü azaltacak tedbirler alınacaktır.</p>	<p>Mart 2014</p>	<p>Maliye Bakanlığı</p>
<p>Hedef: 2.2. Adil, etkin, öngörülebilir, istihdamı ve yatırımları teşvik edecek, yurtiçi tasarrufları artıracak, ekonomiye rekabet gücü kazandıracak bir kamu gelirleri sisteminin oluşturulması</p>	<p>Mart 2014</p>	<p>Maliye Bakanlığı / Başbakan Yrd. Ekonomi, Turizm Kültür ve Spor Bakanlığı</p>
<p>2.2.1. Vergi Kanunlarında yer alan istisna, muafiyet ve indirim gibi hususlar, sosyal ve ekonomik politikalar çerçevesinde ekonomiye rekabet gücü kazandıracak bir bütüncül teşvik sistemi içinde değerlendirilerek bir teşvik yasası çıkarılacak ve vergi yasaları sadeleştirilecektir.</p>	<p>Mart 2014</p>	<p>Maliye Bakanlığı / Başbakan Yrd. Ekonomi, Turizm Kültür ve Spor Bakanlığı</p>
<p>2.2.2. Kamu kurumlarının birbirlerinden olan alacak ve borçlarının mahsubuna ve kalan kısımların yapılandırılmasına imkân veren yasal düzenlemeler yapılacaktır.</p>	<p>Mart 2014</p>	<p>Maliye Bakanlığı</p>

2.2.3. Kamu alacaklarının (vergi, sosyal güvenlik primi vb.) zamanında tahakkuk ve tahsilinin sağlanabilmesi, tecil ve taksitlendirme işlemlerine faiz yürütülebilmesi, alacaklarının mahsup edilebilmesine yönelik gerekli yasal düzenleme yapılacaktır.

2.2.4. Belediyelerin ve bütçeden katkı alan kurum ve kuruluşların birikmiş ve cari dönem vergi ve prim borçlarının gecikmeden tahsili amacıyla, bütçeden aldığı katkıdan Bakanlar Kurulu tarafından kararlaştırılacak oranda kaynaktan kesinti sistemini içerecek yasal düzenleme yapılacaktır.

2.2.5. Uluslararası muhasebe ve denetim standartlarının uygulanmasına imkan verecek yasal düzenlemeler yapılacak ve ayrıca muhasebe ve denetim meslek yasası çıkarılacaktır.

2.2.6. Kayıt dışı ekonominin mümkün olan en az seviyeye indirilmesi için Kayıt Dışı Ekonomi ile Mücadele Eylem Planı hazırlanacak ve uygulamaya konulacaktır.

2.2.7. Optimal vergilendirme seviyesine ulaşmaya, vergi kayıp ve kaçığı önlemeye yönelik yasal ve idari düzenlemeler yapılacaktır.

2.2.8. Vergi idaresinin hukuki, fiziki ve teknolojik alt yapısının tamamlanması ve nitelikli insan kaynağı ihtiyacının karşılanması suretiyle idari kapasitesi güçlendirilecektir.

MALİ SEKTÖR

AMAÇ: 3. Finans Sektörünün Ekonomik Kalkınmaya Gerekli Katkısı Sunabilecek Bir Yapıya Getirilmesi

Hedef	Yapılacak İşlem	Süre	Sorumlu Kuruluş
Hedef: 3.1. Bankacılık sisteminin Bankacılığın olanağına sağlanması vb. hususlara imkân verecek yapısal sorunlarının giderilerek günümüz koşullarına uyarlanması	<p>3.1.1. Öz kaynak tutarının AB normlarına yükseltilmesi, katılım Bankacılığına olanak sağlanması vb. hususlara imkân verecek şekilde Bankalar Yasasında gerekli düzenlemeler yapılacaktır.</p> <p>3.1.2. Yönetimi kamu eliyle yürütülen bankaların yeniden yapılandırılması ve bankacılık dışı faaliyetlerin elden çıkarılması için gerekli önlemler alınacaktır.</p> <p>3.1.3. Mevduat garantisinin kapsamının bir gerçek kişinin bir bankada sahip olduğu tüm hesapları üzerinden belirlenecek limite göre yeniden düzenlenmesine ilişkin hazırlanan yasa değişikliği gerçekleştirilecektir.</p>	<p>Aralık 2013</p> <p>Haziran 2014</p> <p>Aralık 2013</p>	<p><i>Başbakanlık/Merkez Bankası</i></p> <p><i>Başbakanlık</i></p> <p><i>Başbakanlık/Merkez Bankası</i></p>
Hedef: 3.2. Bankalar Yasası dışında faaliyet gösteren mali kuruluşların, denetim ve gözetim sistemlerinin güçlendirilmesi	<p>3.2.1. Bankalar Yasası dışında faaliyet gösteren mali kuruluşların denetim ve izleme sistemlerinin güçlendirilmesini sağlayacak yasal düzenleme yapılacaktır.</p> <p>3.2.2. Mevduat toplayan ve kredi veren kooperatiflerin mali yapı ve işlemlerinin denetim ve gözetimlerinin bir sisteme kavuşturulması ve güçlendirilmesi sağlanacaktır.</p> <p>3.2.3. Tasfiye halindeki bankaların alacaklarının tahsilâtını hızlandıracak ve TMSF'ye temlikine imkân verecek yasal düzenleme yapılacaktır.</p> <p>3.2.4. Borç ilişkilerinde uygulanacak kuralları düzenleyen yasa çıkarılacaktır.</p>	<p>Aralık 2013</p> <p>Mart 2014</p> <p>Aralık 2013</p> <p>Aralık 2013</p>	<p><i>Merkez Bankası</i></p> <p><i>Merkez Bankası-Kooperatif Şirketler Mukayyitliği</i></p> <p><i>Merkez Bankası-Başbakan Yrd. Ekonomi, Turizm, Kültür ve Spor Bakanlığı</i></p> <p><i>Maliye Bakanlığı</i></p>

REEL SEKTÖR

Turizm Sektörü

AMAÇ: 4- Uluslararası Standartlarda Kurumsallaşmış Markalaşmanın Sağlandığı Karma Bir Turizm Modeli Oluşturmak

Hedef	Yapılacak İşlem	Süre	Sorumlu Kuruluş
Hedef: 4.1. Turizm potansiyelinin değerlendirilmesi, konaklama tesislerinin kapasite ve kalitelerinin geliştirilmesi	4.1.1. Bafra-İskele turizm bölgesinde arazi tahsis edilen yatırımların tamamlanarak hizmet vermeye başlamaları için gerekli tedbirler alınacaktır. 4.1.2. Yarım kalmış otellerin tamamlanması ve küçük, orta ölçekli otellerin iyileştirilmesi desteklenerek ekonomiye kazandırılması sağlanacaktır.	Program Dönemi Boyunca Program Dönemi Boyunca	Başbakan yrd. Ekonomi, Turizm, Kültür ve Spor Bakanlığı Başbakan yrd. Ekonomi, Turizm, Kültür ve Spor Bakanlığı
Hedef: 4.2 Turizmin çeşitlendirilerek desteklenmesi	4.2.1. Lefke Slow Turizm ve Karpaz Eco Turizm gibi doğa ve kültürel varlıklara duyarlı yerel ürünleri öne çıkaran modeller desteklenecektir. 4.2.2. Yeni destinasyonların açılması yönündeki çalışmalar desteklenecek, charter seferlerine yönelik destekler ise daha etkin ve verimli olacak şekilde gözden geçirilerek sürdürülecektir. 4.2.3. Turizmin ara eleman açığını kapatmak amacıyla Üniversitelerle ortak çalışmalar yapılacak ve OTEM daha etkin olarak kullanılacaktır. 4.2.4. North Cyprus markasının özellikle hedef destinasyonlarda tanınması için tanıtım faaliyetlerine ağırlık verilecektir.	Program Dönemi Boyunca Aralık 2013 Program Dönemi Boyunca Program Dönemi Boyunca	Başbakan yrd. Ekonomi, Turizm, Kültür ve Spor Bakanlığı Başbakan yrd. Ekonomi, Turizm, Kültür ve Spor Bakanlığı Başbakan yrd. Ekonomi, Turizm, Kültür ve Spor Bakanlığı Başbakan yrd. Ekonomi, Turizm, Kültür ve Spor Bakanlığı

Yükseköğretim, Bilim ve Teknoloji Sektörü

AMAÇ: 5. Yükseköğretim Sektörüne, Uluslararası Standartlara Uygunluk ve Rekabet Gücünü Kazandırarak Öğrenci Sayısını Artırmak

Hedef	Yapılacak İşlem	Süre	Sorumlu Kuruluş
Hedef: 5.1. Eğitim kalitesinin uluslararası düzeyde rekabet edebilir seviyeye getirilmesi	5.1.1. KKTC Yükseköğretim Strateji ve Eylem Planı Raporunda yer alan hususlar da değerlendirilmek suretiyle Yükseköğretim Strateji Belgesi hazırlanarak uygulamaya konulacaktır.	Mart 2014	<i>Milli Eğitim Bakanlığı/ YÖDAK</i>
	5.1.2. Yükseköğretim politikalarını üretmeye katkı sağlayacak ortak veri tabanı oluşturulacaktır.	Mart 2014	<i>Milli Eğitim Bakanlığı/ YÖDAK</i>
	5.1.3. Yükseköğretimde akreditasyon, tanıtım, üretime katkı ve kaliteyi artırmaya yönelik çalışmalar desteklenecektir.	Program Dönemi Boyunca	<i>Milli Eğitim Bakanlığı/ YÖDAK</i>

Tarım Sektörü

AMAÇ: 6. Ülke ihtiyaçlarını Karşulamaya Yönelik, İhracat İmkânına Sahip, İzlenebilir Ürünler Üreten, Kırsal Kalkınma Odaklı Bir Tarım Sektörü Oluşturmak

Hedef	Yapılacak İşlem	Süre	Sorumlu Kuruluş
Hedef: 6.1. Kısa ve orta vadeli tarımsal üretim, destek ve pazarlama politikalarının geliştirilmesi	6.1.1. Üretimde etkin ve verimli tarım uygulamalarına sahip, pazar imkânlarını geliştiren, rekabetçi, gıda güvenliliğini artıran, kayıtlılığı esas alan, ekonomik ve sosyal politikaları dikkate alan, destekleme sistemini etkinleştiren bir “Tarım Strateji Belgesi” yayımlanacaktır.	Mart 2014	<i>Gıda, Tarım ve Enerji Bakanlığı</i>
	6.1.2. “Tarım Master Planı” hazırlanacak ve uygulamaya konulacaktır.	Mart 2014	<i>Gıda, Tarım ve Enerji Bakanlığı</i>

6.1.3. Tarım destek politikaları bütüncül bir yaklaşımla hazırlanarak önceden ilan edilecektir.	Mart 2013-14-15	<i>Gıda, Tarım ve Enerji Bakanlığı</i>
6.1.4. Çiftçi kayıt, hayvan kayıt ve balıkçılık kayıt gibi tarım bilgi sistemleri oluşturulacaktır.	Haziran 2014	<i>Gıda, Tarım ve Enerji Bakanlığı</i>
6.1.5. Sertifikalı tohum üretimi için Tohumculuk Yasası çıkartılacaktır.	Mart 2014	<i>Gıda, Tarım ve Enerji Bakanlığı</i>
6.1.6. KKTC ile T.C. sistemlerinin entegre olabileceği Sınır Kontrol sistemi oluşturulacaktır.	Mart 2014	<i>Gıda, Tarım ve Enerji Bakanlığı</i>
6.1.7. Hayvancılıkta damızlık işletmelerinin kurulup geliştirilmesi sağlanacaktır.	Haziran 2014	<i>Gıda, Tarım ve Enerji Bakanlığı</i>
6.1.8. Süt desteği, süt fiyatından bağımsız olarak belirlenecek ve tescimlenmektedir.	Program Dönemi Boyunca	<i>Gıda, Tarım ve Enerji Bakanlığı</i>
6.1.9. Orta ölçekli işletmelerin rekabet edebilirliğini artırmak amacıyla ile altyapı modernizasyonu sağlanacaktır.	Program Dönemi Boyunca	<i>Gıda, Tarım ve Enerji Bakanlığı</i>
6.1.10. Tarımsal ürünlerin pazarlanmasında üretici kümelenmeleri desteklenecektir.	Program Dönemi Boyunca	<i>Gıda, Tarım ve Enerji Bakanlığı</i>
6.1.11. Balıkçı barmakları geliştirilecek ve balıkçı kayıt sistemine kayıtlı olan balıkçıların ortak girişimleri desteklenecektir.	Program Dönemi Boyunca	<i>Gıda, Tarım ve Enerji Bakanlığı</i>
6.1.12. Gıda standardizasyonu ve denetimi etkinleştirilecek, gıda güvenliğini sağlamak amacıyla Gıda Yasası çıkarılacaktır.	Mart 2014	<i>Gıda, Tarım ve Enerji Bakanlığı</i>

Hedef: 6.2. Su kaynaklarının daha etkin kullanılmasına yönelik bir yönetim sisteminin oluşturulması	6.2.1. Türkiye'den boru ile su getirilmesi projesi kapsamında oluşacak yeni su kaynağının dağıtılmasına yönelik yeni organizasyon yapıları kurulacak ve dağıtım şebekeleri, atıksu toplama ve arıtma sistemleri, uygun finansman modelleri (YİD, Yİ, işletme hakkı devri vb.) kullanılarak hayata geçirilecektir.	Mart 2014	Gıda, Tarım ve Enerji Bakanlığı
---	---	-----------	--

Ulaştırma ve Haberleşme Sektörü

AMAÇ: 7 Ulaşım, Gelişen Ekonomik ve Sosyal İhtiyaçları Karşılatabilen Güvenli ve Ekonomik Bir Yapının Oluşturulması, Bilgi Toplumuna Dönüşüm Sürecinin Hızlandırılması

Hedef	Yapılacak İşlem	Süre	Sorumlu Kuruluş
Hedef: 7.1. Deniz ulaşımında etkinliğin ve verimliliğin sağlanması	7.1.1. Denizyolu ulaşımında liman otoritesi ile liman hizmetlerinin birbirinden ayrılması için yasal düzenleme yapılacaktır. 7.1.2. Mevcut ve yapılması planlanan deniz limanları işletme hakları devredilmek suretiyle yeniden yapılandırılacaktır. 7.1.3. Yat limanları yasası hazırlanacak ve işletme haklarının devredilmesi için gerekli çalışmalar yapılacaktır.	Mart 2014 Haziran 2015 Haziran 2014	Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı
Hedef: 7.2. Karayolları Master Planının uygulanması, yol güvenliği ve trafik hizmetlerinin etkinlik ve verimliliğinin artırılması	7.2.1. Ulaşım ve trafik hizmetleri ile ilgili bütün yetki ve sorumluluğun bir kurumda toplanması için gerekli yasal düzenleme yapılacaktır. 7.2.2. Şehir içi ve şehirlerarası toplu taşımacılık hizmetleri geliştirilerek yaygınlaştırılacaktır.	Program Dönemi Boyunca Program Dönemi Boyunca	Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı/İçişleri Bakanlığı Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı/ İçişleri Bakanlığı

Hedef: 7.3.
Bilgi toplumuna dönüşüm sürecinde telekomünikasyon altyapısının ve hizmetlerinin geliştirilmesi

7.3.1. Telekomünikasyon altyapısı ve hizmetleri; işletme hakkı devri, YİD ve hisse devri yöntemlerinden biri kullanılmak suretiyle uluslararası standartlara uygun olarak yeniden yapılandırılacaktır.

7.3.2. Telekomünikasyon Dairesinin fonksiyonları gözden geçirilerek yeniden yapılandırılması için yasal düzenleme yapılacaktır.

7.3.3. Bilişim sektörü için gerekli hukuki altyapıya ilişkin yasal mevzuat (Bilişim Suçları Yasası, Kişisel Verilerin Korunması Yasası, Ar-Ge Yasası, Telif Hakları Yasası, Teknopark Yasası, E-ticaret yvasası vb.) tamamlanacak ve uygulamaya geçilecektir.

Haziran 2014

Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı

Mart 2014

Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı

Aralık 2014

Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı

Enerji Sektörü

AMAÇ: 8. Enerji Maliyetinin Düşürülmesi, Arz Güvenliği ve Enerji Verimliliğinin Sağlanması

Hedef	Yapılacak İşlem	Süre	Sorumlu Kuruluş
Hedef: 8.1. Mevcut elektrik sistemlerinin verimliliğinin artırılması ve alternatif enerji arzı imkânlarının geliştirilmesi suretiyle enerji maliyetinin düşürülmesi ve arz güvenliğinin sağlanması	8.1.1. Enerji sektörünün düzenlenmesi ve denetlenmesi için bir yasa çıkarılacaktır. 8.1.2. KIB-TEK üretim, iletim ve dağıtım fonksiyonlarına göre ayrıştırılacaktır. 8.1.3. Hizmet kalitesinin yükseltilmesi, kayıp kaçağın azaltılması ve tahşilatın artırılması amacıyla elektrik dağıtım sisteminin işletme hakkı devrilecektir.	Mart 2014 Eylül 2014 Mayıs 2015*	<i>Gıda, Tarım ve Enerji Bakanlığı</i> <i>Gıda, Tarım ve Enerji Bakanlığı</i> <i>Gıda, Tarım ve Enerji Bakanlığı</i>
8.1.4. T.C. ile KKTC arasında denizaltından elektrik iletim projesi gerçekleştirilecektir.		Eylül 2014	<i>Gıda, Tarım ve Enerji Bakanlığı</i>

8.1.5. Enerji ihtiyacının belirli bir kısmının yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılanması sağlanacaktır.	Program Dönemi Boyunca	<i>Gıda, Tarım ve Enerji Bakanlığı</i>
8.1.6. Enerji erimliliğinin sağlanmasına yönelik olarak gerekli tedbirler alınarak Enerji Verimliliği Eylem Planı çıkartılacaktır.	Mart 2014	<i>Gıda, Tarım ve Enerji Bakanlığı</i>
(*) KIB-TEK'in üretim ve dağıtım maliyetlerinin düşürülmesi ve genel olarak mali durumunun düzeltilmesi için KKTC tarafının aldığı tedbirlerin sonuçları 2014 Aralık ayına kadar beklenecektir.		

İmalat Sanayi ve Ticaret Sektörü

AMAÇ: 9 Uluslararası Standartlara Uygun, Kalite ve Fiyat Açısından Rekabet Edebilen Ürünler Üreten ve Pazarlayan Bir Sektör Oluşturmak

Hedef	Yapılacak İşlem	Süre	Sorumlu Kuruluş
Hedef: 9.1. Uluslararası standartlara ve rekabet edebilir maliyetlere ulaşılması, pazarlama ve ihracattaki kısıtların aşılması	9.1.1. Kamu gelir-gider dengeleri göz önünde bulundurularak mal ve hizmet maliyetlerinin düşürülmesi sağlanacaktır. 9.1.2. Ürünlerin uluslararası standartları karşılayabilmesi ve ürün güvenliğinin sağlanması amacıyla yasal düzenleme yapılacaktır. 9.1.3. İhracatı geliştirmeye yönelik ihracatçılar meclisi kurulacaktır. 9.1.4. KKTC'nin sınır ötesi ticarete avantajlı ülke konumuna gelmesini sağlamak amacıyla "Kuzey ile Güney Arasındaki Ticaret Kaymasının Analizi ve Kuzey İçin Politika Önerileri" araştırma raporu da dikkate	Program Dönemi Boyunca Mart 2014 Aralık 2013 Mart 2014	<i>Maliye Bakanlığı</i> <i>Başbakan Yrd. Ekonomi, Turizm Kültür ve Spor Bakanlığı</i> <i>Başbakan Yrd. Ekonomi, Turizm Kültür ve Spor Bakanlığı</i> <i>Başbakan Yrd. Ekonomi, Turizm Kültür ve Spor Bakanlığı</i>

alınmak suretiyle “Sınır Ötesi Ticaret Stratejisi Eylem Planı” hazırlanacak ve uygulamaya konulacaktır.			
Hedef: 9.2. İşletmelerin fiziki, teknolojik ve üretim alt yapılarının geliştirilmesi	9.2.1. Faaliyet, kapasite ve istihdam konularını içeren işyeri sayımları yapılarak sayım sonuçlarını içeren “işyeri envanteri” çıkarılacaktır.	Mart 2014	DPÖ
	9.2.2. Ürün ve işletme kalitesini artırıcı, pazarlama anlayışını geliştiren ve yatırımları planlı bir şekilde yönlendirecek KOBİ stratejisi oluşturulacaktır.	Aralık 2013	Başbakan Yrd. Ekonomi, Turizm Kültür ve Spor Bakanlığı
	9.2.3. Organize sanayi bölgelerinin kapasiteleri artıracak ve sanayi kuruluşları bu bölgelerde toplanacaktır.	Haziran 2014	Başbakan Yrd. Ekonomi, Turizm Kültür ve Spor Bakanlığı

AMAÇ: 10. Ülkede Yatırım Ortamının İyileştirilmesi ve İşletmelere Rekabet Gücü Kazandırılması

Hedef	Yapılacak İşlem	Süre	Sorumlu Kuruluş
Hedef: 10.1. Teşvik sisteminin ekonomik ve sosyal gelişmelere göre yeniden düzenlenerek işletmelere rekabet gücü kazandırılması	10.1.1. Ülkenin sınırlı kaynakları da dikkate alınarak, ekonomiye rekabet gücü kazandıracak, bütüncül bir teşvik sistemi için yasal düzenleme yapılacaktır. 10.1.2. Sektörel korumacılık içeren yasa ve tüzüklerin tamamı gözden geçirilerek rasyonel olmayan kısıtlamalar kaldırılacaktır.	Mart 2014	Başbakanlık / DPÖ / Maliye Bakanlığı
Hedef: 10.2 İş ve yatırım ortamının iyileştirilmesi	10.2.1. KKTC Yatırım Danışma Konseyi daha etkin bir yapıya kavuşturulacak ve Konsey’in önerileri doğrultusunda çalışmalarını izlemek ve koordine etmek üzere YOİKK “Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu” kurulacaktır.	Mart 2013	Başbakan Yrd. Ekonomi, Turizm Kültür ve Spor Bakanlığı

10.2.2. Reel sektörün geliştirilmesi, projelerin ve girişimciliğin desteklenmesi gibi konularda çalışmalar yapmak üzere “ Reel Sektör Danışma Kurulu ” oluşturulacaktır.	Mart 2013	Başbakan Yrd. Ekonomi, Turizm Kültür ve Spor Bakanlığı
10.2.2. İş hayatının gelişimine yönelik olarak bürokrasinin azaltılmasına, gereksiz iş ve işlemler kaldırılarak iş akışının hızlandırılmasına çalışmalarına devam edilecek ve hızla sonuçlandırılacaktır.	Program Dönemi Boyunca	Başbakanlık

AMAÇ: 11 İşgücü Arzı İle İşgücü Talebinin Uyumsuzluğunun Giderilmesi

Hedef	Yapılacak İşlem	Süre	Sorumlu Kuruluş
Hedef :11.1. İşgücü piyasasının etkinleştirilmesi.			
11.1.1.	11.1.1.1. Mevcut insan kaynağına yönelik ve işletmelerin ihtiyaç duyduğu “yeni beceriler kazandırma” ve kısa süreli “meslek edindirme” programları gibi aktif işgücü piyasası politikaları oluşturularak, altı aylık sürelerle bu politikaların izleme ve değerlendirme raporu yayınlanacaktır.	Aralık 2013	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
11.1.2.	İşgücü piyasalarını düzenleyen yasalardan tamamı AB normlarına göre gözden geçirilerek uyumu sağlanacaktır.	Mart 2014	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
11.1.3.	İLO ve AB standartlarına uygun olarak sendikal haklar ve kurumlar gözden geçirilerek gerekli uyum sağlanacaktır.	Haziran 2014	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
11.1.4.	Özel sektörün nitelikli iş gücü ihtiyacını karşılamak amacıyla; “işgücü piyasası ihtiyaç analizleri” yapılacak ve elde edilen veriler doğrultusunda “ulusal meslek standartları”	Eylül 2014	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı / Milli Eğitim Bakanlığı

hazırlanacak, bu çerçevede eğitim ile iş gücü piyasası arasındaki işbirliği güçlendirilecektir.

11.1.1.5. “KKTC’de İşgücü Piyasası Analizi-Strateji Raporunda” yer alan öneriler de değerlendirilmek suretiyle “KKTC İstihdam Stratejisi Eylem Planı” hazırlanacak ve uygulamaya konulacaktır.

Mart 2014

**Çalışma ve Sosyal Güvenlik
Bakanlığı**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ İLE KUZAY KIBRIS
TÜRK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA EKONOMİK VE MALİ
İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜ**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA EKONOMİK VE MALİ İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜ**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti aralarındaki ekonomik ve mali işbirliğinin 2013, 2014 ve 2015 yıllarında aşağıdaki koşullarda sürdürülmesi hususunda anlaşmışlardır.

I- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti;

2013, 2014 ve 2015 yıllarında işbu Protokol'ün eki "Sürdürülebilir Ekonomiye Geçiş Programı"nın reformları hayata geçirerek ve mali disiplin çerçevesinde faiz hariç cari bütçe açığını Program sonunda 315 milyon TL'ye indirerek uygulamayı,

II- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti;

1. Kamu Maliyesinin Desteklenmesi, Reel Sektörün Desteklenmesi, Altyapı Yatırımları, Savunma, Teşvik Kredileri ve Reformları Desteklemek için kullanılmak amacıyla 2013, 2014, 2015 yıllarında Türkiye'den su ve elektrik teminine yönelik projeler hariç toplam 3 milyar TL'ye kadar olmak üzere Türk Lirası cinsinden hibe ile Türk Lirası veya ABD Doları cinsinden kredi yardımı bulunmay,
2. Kullanım şartları Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyetleri arasında mutabakatla belirlenmek üzere, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde borç yönetiminin faaliyete geçirilmesi ve kamu bankalarının reforme edilmesi amacıyla, 300 milyon TL'ye kadar ilave kredi yardımı yapmayı,
3. Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Kararı ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde öncelikle turizm olmak üzere belirlenecek alanlardaki yatırımlara, tespit edilecek esas ve usuller çerçevesinde, Türkiye Kalkınma Bankası ve diğer bankalar aracılığıyla uygun koşullarda kredi kullanılmasını sağlamayı,
4. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti'nin ihtiyaç duyacağı her alanda teknik yardım sağlamayı, kamu görevlilerini ve diğer uzmanlarını gerektiği sürece Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde geçici olarak görevlendirmeyi,

taahhüt etmişlerdir.

III- Diğer Hususlar

1. Türkiye Cumhuriyeti tarafından taahhüt edilen kredi ve hibe tutarlarının yıllık dilimi ve tertipler arasındaki dağılımı her yıl Türkiye Cumhuriyeti Merkezi Yönetim Bütçe Kanunları ile belirlenecektir. Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nda yer alan ödeneklerin kullanım alanlarına göre dağılımı Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetinin teklifi üzerine Kıbrıs İşlerinden Sorumlu Başbakan Yardımcısı'nın onayı ile tespit edilecektir.
2. Protokolün II-3'üncü maddesinde belirtilen krediler hariç diğer yardımlar, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti arasında koşulları ve karşılıklı mükellefiyetleri belirlenecek anlaşmalar imzalanmak suretiyle yapılacaktır.
3. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti, her ay Aylık Program İzleme Raporu, her üç ayda bir kapsamlı Uygulama Sonuç Raporu hazırlayacaktır. Bu raporlar Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetince aylık olarak yapılacak toplantılarda değerlendirilecektir. Değerlendirme neticesinde belirlenen kredi ve hibeler Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararına istinaden Kıbrıs İşlerinden Sorumlu Başbakan Yardımcısı'nın onayı üzerine Hazine Müsteşarlığınca Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne aktarılacaktır.
4. Reel Sektörün Desteklenmesi Ödeneğinin projelendirilmesinde, KKTC'de oluşturulacak Reel Sektör Danışma Kurulunun değerlendirmeleri de dikkate alınacaktır.
5. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisinin gidişatı ve Programın uygulamaları Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyetlerinin altı ayda bir yapacakları gözden geçirme toplantılarında değerlendirilecektir.
6. Her yıl ayrılacak kaynakların harcama esas ve usulleri, bu Protokol'ün diğer maddelerine aykırı olmamak üzere imzalanacak yıllık protokoller ile tespit edilecektir.
7. Reformları desteklemek için ayrılan kaynak, reformların finansmanında veya reformların tamamlanması şartına bağlı olarak bütçe açığı için kullanılacaktır.

8. İşbu Protokol, tarafların kendi mevzuatları uyarınca yasal işlemleri tamamladıklarını belirten son bildirim tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir.

İşbu Protokol 04/12/2012 tarihinde iki asıl nüsha olarak Ankara’da imzalanmıştır.

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

İrsen KÜÇÜK
Başbakan

Beşir ATALAY
Başbakan Yardımcısı

**2014 YILI TÜRKiYE CUMHURİYETİ
KAYNAKLARINDAN KUZAY
KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE
SAĞLANAN KREDİNİN
KULLANIMINA İLİŞKİN
PROTOKOL**

2014 YILI TÜRKİYE CUMHURİYETİ KAYNAKLARINDAN KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE SAĞLANAN KREDİNİN KULLANIMINA İLİŞKİN PROTOKOL

Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) arasında 04/12/2012 tarihinde imzalanan 2013-2015 Dönemi Ekonomik ve Mali İşbirliği Protokolü'nün III. maddesi 6. fıkrasında "Her yıl ayrılacak kaynakların harcama esas ve usulleri, bu protokolün diğer maddelerine aykırı olmamak üzere imzalanacak yıllık protokoller ile tespit edilecektir" ifadesi yer almaktadır. Ayrıca T.C. 2014 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli "E" işaretli cetvelin 5 inci maddesinde "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde sermaye giderleri, transfer giderleri ve diğer amaçlarla kullanılmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği emrine gönderilen ödeneklerin kullanım amaç, yöntem ve şartları Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında yapılacak protokol ile tespit olunur" hükmü bulunmaktadır.

Bu çerçevede 2014 yılında T.C. tarafından ayrılan kredi nitelikli kaynakların dağılımı ve kullanımını aşağıdaki esas ve usullere göre yapılır:

1. 2013 yılında T.C. kaynaklarından KKTC'ye sağlanacak olan toplam kredi Ek-1 sayılı tabloda, yalnızca bütçe ödeneklerinden sağlanacak kredi ise Ek-2 sayılı tabloda gösterilmiştir. KKTC'ye kredi olarak verilmek üzere tefrik edilmiş olan ödenekler KKTC makamları ile iştişare etmek suretiyle T.C. Teknik Heyeti kararına istinaden hibe ödenekleri tertibine aktarılabilir.

2. Söz konusu kredi, T.C. Teknik Heyeti kararına istinaden T.C. Hazine Müsteşarlığınca, KKTC Maliye Bakanlığının KKTC Merkez Bankasındaki hesabına nakit olarak aktarılır.

3. Kamu Sektörü (cari bütçe açığına katkı) için 2014 yılında **285.000.000 TL** tahsis edilmiş olup, bu kaynak Sürdürülebilir Ekonomiye Geçiş Programı'nın uygulanma durumu ve KKTC Hazinesinin nakit durumu dikkate alınarak aylık olarak kullanılır.

Sürdürülebilir Ekonomiye Geçiş Programı alt bileşeni olan cari bütçenin takibinde aşağıdaki hususlar da dikkate alınır:

- a- Ekonomik ve Mali İşbirliği Protokolü'nün III/3 maddesi uyarınca her ay hazırlanacak raporlarda; Program eki matrisin 1.2.1. ve 1.2.2. maddeleri gereği tüm kamu kurumlarında (Merkezi Yönetim, KİT, Fon, Döner Sermaye, Belediye vb. dahil) 2014 yılında mevcut çalışan, işe alınan ve işten ayrılan personel sayıları ile her ne ad altında olursa olsun yapılan düzenli ödemelere (emekli, sosyal yardım, burs, özürülü vb) ilişkin gelişmelere ayrıntılı olarak yer verilir. Ayrıca yeni personel istihdamı için KKTC Maliye Bakanlığınca verilen izinler de rapora dahil edilir.

b- Ay sonu bütçe gerçekleşmeleri ile cari ayın bütçe gelir-gider tahmin özeti her ayın beşine kadar Yardım Heyeti Başkanlığına iletilecektir.

4. Kamu Sektörü (Diğer) için;

- 2014 yılında tahsis edilen **50.000.000 TL**,

- 2013 yılından devreden **2.428.204.73 TL**,

olmak üzere toplam **52.428.204,73 TL** kaynak ayrılmıştır.

5. Reform Destekleme Ödeneği olarak;

- 2014 yılında tahsis edilen **115.000.000 TL**,

- 2013 yılından devreden **2.375.000 TL**,

olmak üzere toplam **117.375.000 TL** kaynak ayrılmıştır.

Reformları desteklemek için ayrılan bu kaynak, reformların finansmanında, özelleştirme uygulamalarında veya reformların tamamlanması şartına bağlı olarak bütçe açığı için kullanılır.

Kamu kurumlarında yapılacak reformlar kapsamında Reform Destekleme Ödeneği kredi teminatı olarak kullanılabilir. Uygulamaya ilişkin usul T.C. Teknik Heyeti tarafından belirlenir.

İşbu Protokol 30/01/2014 tarihinde 2 (iki) asıl nüsha olarak Ankara'da imzalanmıştır.

Özkan YORGANCIOĞLU
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Başbakanı

Beşir ATALAY
Türkiye Cumhuriyeti
Başbakan Yardımcısı

**TÜRKİYE CUMHURİYETİNCE 2014 YILINDA
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNE YAPILMASI PLANLANAN YARDIMLAR
(GENEL İÇMAL)**

AÇIKLAMALAR	2013 YILINDAN DEVREDEN				2014		TOPLAM
	KKTC'deki		Türkiye'deki BÜTÇE ÖDENEĞİ / EMANETİ	TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ	BEKLENEN GERİ DÖNÜŞ	
	AÇIK AVANS	NAKİT					
HİBE	984.983,85	22.498.547,26	273.871.567,57	297.355.098,68	575.000.000,00	11.482.172,31	883.837.270,99
Savunma Ödenekleri		11.498.044,29	0,00	11.498.044,29	237.000.000,00		248.498.044,29
Altyapı Projeleri	973.120,45	494.538,68	231.871.567,57	233.339.226,70	188.000.000,00		421.339.226,70
Reel Sektör *	11.863,40	10.505.964,29	40.000.000,00	50.517.827,69	140.000.000,00	11.482.172,31	202.000.000,00
Teşvik Kredileri			2.000.000,00	2.000.000,00	10.000.000,00		12.000.000,00
KREDİ	0,00	4.803.204,73	0,00	4.803.204,73	450.000.000,00	0,00	454.803.204,73
Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı)	0,00	0,00	0,00	0,00	285.000.000,00		285.000.000,00
Kamu Sektörü (Diğer)	0,00	2.428.204,73	0,00	2.428.204,73	50.000.000,00		52.428.204,73
Reform Destekleme Ödeneği	0,00	2.375.000,00	0,00	2.375.000,00	115.000.000,00		117.375.000,00
TOPLAM	984.983,85	27.301.751,99	273.871.567,57	302.158.303,41	1.025.000.000,00	11.482.172,31	1.338.640.475,72

(*) Geri Dönüş Hesaplarından 2013 yılından devreden tutarlar "Nakit" verisine dahil olup, 1 ABD Doları=2,1343 TL, 1 İngiliz Sterlini= 3,5114 TL kuruyla hesaplanarak toplama dahil edilmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİNCE 2014 YILINDA
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE VERİLMESİ PLANLANAN KREDİLER**

TL

AÇIKLAMALAR	2013 YILINDAN DEVREDEN				2014			TOPLAM
	KKTG'deki		BÜTÇE ÖDENEĞİ/ EMANETİ	TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ	BEKLENEN GERİ DÖNÜŞ	TOPLAM	
	AÇIK AVANS	NAKİT						
Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı)	0,00	0,00	0,00	0,00	285.000.000,00	0,00	285.000.000,00	
Kamu Sektörü (Diğer)	0,00	2.428.204,73	0,00	2.428.204,73	50.000.000,00	0,00	52.428.204,73	
Reform Destekleme Ödeneği	0,00	2.375.000,00	0,00	2.375.000,00	115.000.000,00	0,00	117.375.000,00	
TOPLAM	0,00	4.803.204,73	0,00	4.803.204,73	450.000.000,00	0,00	454.803.204,73	

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ BÜTÇESİNDEN 2014 YILINDA
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE
YAPILACAK YARDIMLAR**

BÜTÇE TERTİBİ KODU	BÜTÇE TERTİBİ ADI	TOPLAM ÖDENEK TUTARI
07.82.32.00-01.1.2.00-1-08.2	Yurt Dışı Borç Verme (Kredi)*	450.000.000,00
	Yurt Dışı Borç Verme (Kredi) (2013 yılı Devir)	0,00
	TOPLAM	450.000.000,00

NOT: 2013 yılından nakit olarak KKTC'nde devreden ve tahsis edildikleri taahhütler için kullanılacak olan tutarlar dahil edilmemiştir.

**2014 YILI TÜRKiYE CUMHURİYETİ
KAYNAKLARINDAN
KUZEY KIBRIS TÜRK
CUMHURİYETİ'NE SAĞLANAN
HİBELERİN KULLANIMINA
İLİŞKİN PROTOKOL**

2014 YILI TÜRKİYE CUMHURİYETİ KAYNAKLARINDAN KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE SAĞLANAN HİBELERİN KULLANIMINA İLİŞKİN PROTOKOL

Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) arasında 04/12/2012 tarihinde imzalanan 2013-2015 Dönemi Ekonomik ve Mali İşbirliği Protokolü'nün III. maddesi 6. fıkrasında "Her yıl ayrılacak kaynakların harcama esas ve usulleri, bu protokolün diğer maddelerine aykırı olmamak üzere imzalanacak yıllık protokoller ile tespit edilecektir" ifadesi yer almaktadır. Ayrıca T.C. 2014 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli "E" işaretli cetvelin 5 inci maddesinde "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde sermaye giderleri, transfer giderleri ve diğer amaçlarla kullanılmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği emrine gönderilen ödeneklerin kullanım amaç, yöntem ve şartları Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında yapılacak protokol ile tespit olunur" hükmü bulunmaktadır.

Bu çerçevede, 2014 yılında T.C. tarafından ayrılan hibe nitelikli kaynakların dağılımı ve kullanımını aşağıdaki esas ve usullere göre yapılır:

1. 2014 yılında T.C. kaynaklarından KKTC'ye sağlanacak olan toplam hibe Ek-1 sayılı tabloda, yalnızca bütçe ödeneklerinden sağlanacak olan hibeler ise Ek-2 sayılı tabloda gösterilmiştir. KKTC'ye hibe edilmek üzere tefrik edilmiş olan ödenekler KKTC makamları ile istişare etmek suretiyle T.C. Teknik Heyeti kararına istinaden kredi ödenekleri tertibine aktarılabilir.

2. KKTC'de kullanılacak olan hibeler, T.C. Teknik Heyeti kararına istinaden T.C. Hazine Müsteşarlığınca T.C. Lefkoşa Büyükelçiliği hesabına nakit olarak aktarılır. Yardım Heyeti Başkanlığı nakit yönetimini sağlamak amacıyla ve T.C. Teknik Heyetinin bir sonraki kararında gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak kaydıyla alt hesaplar arasında aktarma yapılabilir.

3. Yatırımlara ilişkin olarak;

- 2014 yılında tahsis edilen **188.000.000 TL**,
- 2013 yılından devreden **233.339.226,70 TL**,

olmak üzere toplam **421.339.226,70 TL** kaynak ayrılmış olup, bu kaynağın projelere dağılımı Ek-3 sayılı listede gösterilmiştir.

Ankara kaynaklı projeler için tahsis edilen kaynaklar, T.C. 2014 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa bağlı "E" işaretli cetvelin 5 inci maddesi çerçevesinde; projeyi gerçekleştirecek idarenin genel bütçe kapsamındaki kamu idaresi olması halinde T.C. Maliye Bakanlığınca ödenek aktarması suretiyle, bunların dışında bir idare olması halinde Türkiye'de T.C. Hazine Müsteşarlığınca, KKTC'de T.C. Lefkoşa Büyükelçiliği Yardım Heyeti

Başkanlığınca nakit aktarımı suretiyle yapılır. T.C. Lefkoşa Büyükelçiliğine harcama yetkisi verilen Ankara kaynaklı projelerin ödemeleri Yardım Heyeti Başkanlığı tarafından yapılır.

Ankara kaynaklı olarak gösterilen projelerden T.C. kurumlarınca gerçekleştirilecek olanların ihalesi ve ödemeleri Türkiye’de yapılacak olup, ihalelerde ve ödemelerde T.C. mevzuatı geçerlidir. Projeleri gerçekleştirecek kurumlarca gerek görülürse bu projelerin ihaleleri KKTC’de yapılabilir. Ankara kaynaklı olarak gösterilen projelerin ihalelerine T.C. mevzuatının izin verdiği durumlarda KKTC’li müteahhitlerin de katılmasına imkân tanınır.

Lefkoşa kaynaklı olarak gösterilen projeler, KKTC tarafından kendi mevzuatına göre yürütülür. Proje teknik ve idari şartnameleri ile finansmanı hakkında Yardım Heyeti Başkanlığının değerlendirmesini müteakip Yardım Heyeti Başkanlığından bloke talebinde bulunulur. Yardım Heyeti Başkanlığınca uygun görülen ödenek blokelere, ilgili idarelere KKTC Maliye Bakanlığınca verilir.

Projeler gerçekleştikçe KKTC makamlarınca düzenlenecek harcama belgesi (hak ediş) Yardım Heyeti Başkanlığı tarafından incelendikten sonra, uygun görülenler KKTC Maliye Bakanlığınca, uygun görülmeyenler yazıyla ilgili idareye iade edilir. Yapılacak ödemelerin karşılanabilmesi için T.C. Ziraat Bankasındaki T.C.-KKTC Yatırım Hesabından aynı Bankadaki KKTC Maliye Bakanlığı Hazine ve Muhasebe Dairesi Yatırım Harcamaları Hesabına yeteri kadar ödenek belli periyotlar dahilinde aktarılır. Uygun görülerek KKTC Maliye Bakanlığınca gönderilen harcama belgeleri KKTC Hazine ve Muhasebe Dairesi tarafından en geç 15 gün içerisinde incelenerek Ödeme Listesi oluşturulur. Yardım Heyeti Başkanlığının onayını alan söz konusu Ödeme Listesindeki tutarlar KKTC Maliye Bakanlığı Hazine ve Muhasebe Dairesi Yatırım Harcamaları Hesabından ödenir. İş avansı verilmesini gerektiren durumlarda da süreç aynı şekilde işletilir.

Diğer yardım tertiplerinden T.C. Teknik Heyeti kararıyla belirlenen kaynakların mevcut veya yeni açılacak yatırım projelerine tahsisi, Ankara kaynaklı projeler arasında yapılacak ödenek aktarmaları, Ankara kaynaklı projeler ile Lefkoşa kaynaklı projeler arasında yapılacak ödenek aktarmaları ve Ankara kaynaklı veya Lefkoşa kaynaklı projelerden yeni açılacak projelere yapılacak ödenek aktarmaları; KKTC makamları ile istişare edilerek Yardım Heyeti Başkanlığının teklifi ve Kıbrıs ile ilgili koordinasyon işlerinden sorumlu T.C. Başbakan Yardımcısının onayı ile gerçekleştirilir. Lefkoşa kaynaklı projeler arasında yılı içinde ihtiyaç duyulacak ödenek aktarmalarına ilişkin işlemler ise Yardım Heyeti Başkanlığınca sonuçlandırılır.

Yatırım projeleri detay programı Ek-4 sayılı listede gösterilmiş olup, söz konusu detay programda yer alan alt projeler arasında ödenek aktarmaya ve yeni alt proje eklemeye KKTC makamları ile istişare etmek suretiyle Yardım Heyeti Başkanlığı yetkilidir.

4. Reel sektör projelerine ilişkin olarak;

- 2014 yılında tahsis edilen **140.000.000 TL**,
- 2013 yılından devreden **50.517.827,69 TL**,

- 2014 yılında beklenen geri dönüş, iade, faiz vb. tutarı **11.482.172,31 TL**

olmak üzere toplam **202.000.000 TL** kaynak (Ek-5) ayrılmış olup, projelere dağılımı Ek-6 sayılı listede gösterilmiştir.

Yapılacak ödemelerin karşılanabilmesi için yeterli kaynak T.C. Ziraat Bankasındaki T.C.-KKTC Reel Sektör Hesabından aynı Bankadaki KKTC Maliye Bakanlığı Hazine ve Muhasebe Dairesi Reel Sektör Hesabına Büyükelçilik onayıyla aktarılır. Reel sektör projelerinin ödenek, aktarma, avans ve harcama işlemleri bu Protokol'ün 3 üncü maddesinde yatırım projeleri için belirlenmiş usule göre yapılır.

Finansman kaynağına bakılmaksızın KKTC bütçesinden reel sektörün desteklenmesi amacıyla oluşturulan program kredi ve hibeleri için Yardım Heyeti uygun görüşü alınır.

T.C. tarafından önceki yıllarda Reel Sektörün Desteklenmesi veya Altyapı Projeleri için kullanılan kredi veya hibe tutarlarından geri dönen taksit, iade, faiz vb. KKTC Merkez Bankasındaki Reel Sektörün Desteklenmesi geri dönüş hesaplarında toplanır ve Reel Sektörün Desteklenmesi kullanım alanına tahsis edilen kaynaklara eklenerek bu maddeye göre kullanılır.

Reel sektör projeleri detay programı Ek-7 sayılı listede gösterilmiş olup, söz konusu detay programda yer alan alt projeler arasında ödenek aktarmaya ve yeni alt proje eklemeye KKTC makamları ile istişare edilerek Yardım Heyeti Başkanlığı yetkilidir.

5. Savunma ödeneklerine ilişkin olarak;

- 2014 yılında tahsis edilen **237.000.000 TL**,
- 2013 yılından devreden **11.498.044,29 TL**,

olmak üzere toplam **248.498.044,29 TL** kaynak ayrılmıştır.

Savunma ödemelerinin karşılanabilmesi için T.C. Ziraat Bankasındaki T.C.-KKTC Savunma Hesabından aynı Bankadaki KKTC Maliye Bakanlığı Hazine ve Muhasebe Dairesi Savunma Harcamaları Hesabına belirli zamanlarda yeteri kadar ödenek aktarılır ve ödemeler bu hesaptan yapılır. İş avansı verilmesini gerektiren durumlarda da süreç aynı şekilde işletilir.

Savunma ödeneklerinin alt kalemleri arasında yapılacak aktarmalar Yardım Heyeti Başkanlığınca sonuçlandırılır. Ödenekler serbest bırakılırken 2013-2015 Program eki matrisin 1.2.1 maddesine uygunluk dikkate alınır.

6. Teşvik ödeneklerine ilişkin olarak;

- 2014 yılında tahsis edilen **10.000.000 TL**,
- 2013 yılından devreden **2.000.000 TL**,

olmak üzere toplam **12.000.000 TL** kaynak ayrılmıştır.

Bu kaynak, kullanımını düzenleyen Kararname hükümleri doğrultusunda kullanılır.

7. T.C. tarafından önceki yıllarda Mali Sektörün Desteklenmesi amacıyla sağlanan ve KKTC Hazinesi üzerinden bankaların ve PEYAK'ın tasfiyesi için kullanılan kaynaklardan, tasfiyeyi sağlayan idarelerce KKTC Hazinesine geri ödenen tutarlar, KKTC Merkez Bankasındaki "Mali Sektör Geri Dönüş" hesabında toplanır. Bu hesapta toplanan tutarlar KKTC Hazinesinin KKTC Merkez Bankasından ve bankalardan 31/12/2001 tarihine kadar almış olduğu borçlarının (Hazine garantili KİT Borçları dahil) geri ödemelerinde, reformların finansmanında ve faaliyette olduğu dönemde KTHY personelinin ödenmeyen yasal haklarının karşılanmasında, KKTC Merkez Bankasının teklifi, T.C. Teknik Heyeti'nin kararıyla ve Yardım Heyeti Başkanlığınca serbest bırakılmak suretiyle kullanılır.

8. KKTC Hükümetinin veya Yardım Heyeti Başkanlığının lüzum görmesi üzerine KKTC'de geçici olarak görevlendirilen T.C. kamu kurum ve kuruluşları personeline ödenecek geçici görev yolluğu, kira tazminatı, koordinatörlük tazminatı, ek ders ücreti gibi ek ödemelerin oran ve tutarları ile ödeme usul ve esasları Kıbrıs ile ilgili koordinasyon işlerinden sorumlu T.C. Başbakan Yardımcısının onayı ile belirlenir ve Lefkoşa kaynaklı ilgili projelerden ödenir.

9. T.C. kamu kurum ve kuruluşlarının iki ülke arasında imzalanan protokoller gereği KKTC'de proje yapmasının öngörülmesi halinde, ilgili kurum ve kuruluşun projesini bu Protokol'ün 3 üncü maddesinde yatırım projeleri için belirlenmiş olan uygulamalardan birine göre gerçekleştirmesini teminen, kurumun talebine istinaden kullanılacak kaynak T.C. Maliye Bakanlığı tarafından T.C. Hazine Müsteşarlığının KKTC'ye yapılan yardımlarla ilgili tertibine aktarılır veya eklenir.

10. T.C. tarafından hibe amaçlı ayrılan kaynakların KKTC'ye aktarılmasını müteakip T.C. Lefkoşa Büyükelçiliği banka hesabında oluşan faiz gelirleri Reel Sektör Geri Dönüş Hesabına aktarılır. KKTC Hazinesinin harcaması amacıyla hazır tutulan kaynaklar için oluşturulan ihtiyat hesaplarında oluşacak faiz gelirleri ise Kıbrıs ile ilgili koordinasyon işlerinden sorumlu T.C. Başbakan Yardımcısının onayı ile belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yardımların yönetim giderlerinde kullanılmaya devam edilir.

İşbu Protokol 30/01/2014 tarihinde 2 (iki) asıl nüsha olarak Ankara'da imzalanmıştır.

Beşir ATALAY
Türkiye Cumhuriyeti
Başbakan Yardımcısı

Özkan YORGANCIOĞLU
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Başbakanı

**TÜRKİYE CUMHURİYETİNCE 2014 YILINDA
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNE YAPILMASI PLANLANAN YARDIMLAR
(GENEL İÇMAL)**

TL

AÇIKLAMALAR	2013 YILINDAN DEVREDEN				2014		TOPLAM
	KKTC'deki		Türkiye'deki BÜTÇE ÖDENEĞİ / EMANETİ	TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ	BEKLENEN GERİ DÖNÜŞ	
	AÇIK AVANS	NAKİT					
HİBE	984.983,85	22.498.547,26	273.871.567,57	297.355.098,68	575.000.000,00	11.482.172,31	883.837.270,99
Savunma Ödenekleri		11.498.044,29	0,00	11.498.044,29	237.000.000,00		248.498.044,29
Altyapı Projeleri	973.120,45	494.538,68	231.871.567,57	233.339.226,70	188.000.000,00		421.339.226,70
Reel Sektör *	11.863,40	10.505.964,29	40.000.000,00	50.517.827,69	140.000.000,00	11.482.172,31	202.000.000,00
Teşvik Kredileri			2.000.000,00	2.000.000,00	10.000.000,00		12.000.000,00
KREDİ	0,00	4.803.204,73	0,00	4.803.204,73	450.000.000,00	0,00	454.803.204,73
Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı)	0,00	0,00	0,00	0,00	285.000.000,00		285.000.000,00
Kamu Sektörü (Diğer)	0,00	2.428.204,73	0,00	2.428.204,73	50.000.000,00		52.428.204,73
Reform Destekleme Ödeneği	0,00	2.375.000,00	0,00	2.375.000,00	115.000.000,00		117.375.000,00
TOPLAM	984.983,85	27.301.751,99	273.871.567,57	302.158.303,41	1.025.000.000,00	11.482.172,31	1.338.640.475,72

(*) Geri Dönüş Hesaplarından 2013 yılından devreden tutarlar "Nakit" verisine dahil olup, 1 ABD Doları=2,1343 TL, 1 İngiliz Sterlini= 3,5114 TL kuruyla hesaplanarak toplama dahil edilmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİNCE 2014 YILINDA
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE YAPILMASI PLANLANAN HİBE YARDIMLARI**

TL

AÇIKLAMALAR	2013 YILINDAN DEVREDEDEN			2014			TOPLAM
	KKTÇ'deki		(Türkiye'deki) BÜTÇE ÖDENEĞİ / EMANETİ	TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ	BEKLENEN GERİ DÖNÜŞ	
	AÇIK AVANS	NAKİT					
Savunma Ödenekleri	0,00	11.498.044,29	0,00	11.498.044,29	237.000.000,00	0,00	248.498.044,29
Altyapı Projeleri	973.120,45	494.538,68	231.871.567,57	233.339.226,70	188.000.000,00	0,00	421.339.226,70
Reel Sektör*	11.863,40	10.505.964,29	40.000.000,00	50.517.827,69	140.000.000,00	11.482.172,31	202.000.000,00
Teşvik Kredileri	0,00	0,00	2.000.000,00	2.000.000,00	10.000.000,00	0,00	12.000.000,00
TOPLAM	984.983,85	22.498.547,26	273.871.567,57	297.355.098,68	575.000.000,00	11.482.172,31	883.837.270,99

(*) Geri Dönüş Hesaplarından 2013 yılından devreden tutarlar "Nakit" verisine dahil olup, 1 ABD Doları=2,1343 TL , 1 İngiliz Sterlini= 3,5114 TL kuruyla hesaplanarak toplama dahil edilmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ BÜTÇESİNDEN 2014 YILINDA
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE
YAPILACAK HİBE YARDIMLAR**

TL

BÜTÇE TERTİBİ KODU	BÜTÇE TERTİBİ ADI	TOPLAM ÖDENEK TUTARI
07.82.32.00-04.1.1.00-1-05.6	Yurt Dışına Yapılan Transferler (Güv. Kuv. Kom., Siv. Sav. Baş.giderleri için)	237.000.000,00
	Yurt Dışına Yapılan Transferler (Güv. Kuv. Kom., Siv. Sav. Baş.giderleri için) (2013 Yıllı Devir)	0,00
07.82.32.00-04.1.1.00-1-07.2	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Alt Yapı Yatırımları için)	188.000.000,00
	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Alt Yapı Yatırımları için) (2013 Yıllı Devir)	231.871.567,57
07.82.32.00-04.1.1.00-1-07.2	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Reel Sektör)	140.000.000,00
	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Reel Sektör) (2013 Yıllı Devir)	40.000.000,00
28.01.34.00-01.1.2.00-1-08.2	Yurt Dışı Borç Verme (Teşvik kredileri)	10.000.000,00
	Yurt Dışı Borç Verme (Teşvik kredileri) (2013 Yıllı Devir)	2.000.000,00
	TOPLAM	848.871.567,57

NOT: 2013 yılından nakit olarak KKTC'nde devreden ve tahsis edildikleri taahhütler için kullanılacak olan tutarlar dahil edilmemiştir.

**2013 YILINDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARDIMLARIYLA
FİNANSE EDİLECEK ALT YAPI PROJELERİ**

TL

ALT YAPI PROJELERİ	2013	2014	2014
	DEVİR ÖDENEĞİ	BÜTÇE ÖDENEĞİ	TOPLAM
GENEL TOPLAM	233.339.226,70	188.000.000,00	421.339.226,70
ANKARA KAYNAKLI PROJELER TOPLAMI	63.150.000	62.950.000	126.100.000
ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ	30.200.000	42.100.000	72.300.000
KKTC Karayolları Master Plan Uygulama Projesi	21.500.000	29.100.000	50.600.000
Ercan Havaalanı Geliştirme Projesi	8.700.000	13.000.000	21.700.000
KÜLTÜR SEKTÖRÜ	0	500.000	500.000
Vakıflar İdaresi Bilgi Yönetimi Projesi	0	500.000	500.000
ÇEVRE SEKTÖRÜ	1.000.000	350.000	1.350.000
Yeni Baraj, Ana Isale Hatları, Diğer Su Etüt Proje ve Yatırımları Projesi	1.000.000	350.000	1.350.000
SAVUNMA GÜVENLİK SEKTÖRÜ	3.000.000	0	3.000.000
Yeni Cezaevi Yapımı Projesi	3.000.000	0	3.000.000
HABERLEŞME SEKTÖRÜ	1.000.000	4.000.000	5.000.000
TRT-BRT Ortak Stüdyo Yapımı Projesi	1.000.000	4.000.000	5.000.000
DİĞER KAMU HİZMETLERİ SEKTÖRÜ	27.950.000	16.000.000	43.950.000
Müşavirlik Hizmetleri Projesi	50.000	1.000.000	1.050.000
KKTC'de Nirengi Ağı Oluşturulması Projesi	900.000	12.000.000	12.900.000
E-Devlet Projesi	27.000.000	3.000.000	30.000.000
LEFKOŞA KAYNAKLI PROJELER TOPLAMI	170.189.226,70	125.050.000	295.239.226,70
TARIM SEKTÖRÜ	5.550.000	19.650.000	25.200.000
Bitki Koruma ve Bitkisel Üretimi Geliştirme Projesi	100.000	1.000.000	1.100.000
Organik Tarımın Geliştirilmesi Projesi	0	300.000	300.000
Modern Sulama Sistemlerinin Geliştirilmesi Projesi	50.000	500.000	550.000
Hayvancılığın ve Organize Hayvan Barınaklarının Geliştirilmesi Projesi	400.000	2.000.000	2.400.000
Hayvan Islahı, Hayvansal Hastalık ve Zararlılarla Mücadele Projesi	250.000	3.500.000	3.750.000
Balıkçı Barınaklarının İyileştirilmesi ve Geliştirilmesi Projesi	1.000.000	2.500.000	3.500.000
Tarımsal Araştırma ve Geliştirme Projesi	450.000	2.000.000	2.450.000
Ormanlık Sektörünü Geliştirme Projesi	2.000.000	5.500.000	7.500.000
Meteoroloji Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi	0	150.000	150.000
Smir Kontrol Noktası Oluşturma Projesi	1.300.000	700.000	2.000.000
Merkezi Bitki Sağlığı ve Karantina Laboratuvarının Kurulması Projesi	0	500.000	500.000
TC'den Gelecek Sulama Suyunun Dağıtım Bağlantı ve Altyapı Projesi	0	1.000.000	1.000.000
SANAYİ, TİCARET VE MADENCİLİK SEKTÖRÜ	4.000.000	3.000.000	7.000.000
Organize Sanayi Bölgeleri Altyapı İnşaatına Katkı Projesi	1.000.000	3.000.000	4.000.000
Lefkoşa Sanayi Bölgesi Dahili Gümrükleme Platform ve Çevre Düzenleme Projesi	3.000.000	0	3.000.000
ENERJİ SEKTÖRÜ	150.000	1.250.000	1.400.000
UCT Standartlarına Uyum Projesi	0	1.250.000	1.250.000
Akaryakıt Birimi Laboratuvarının Geliştirilmesi Projesi	150.000	0	150.000
ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ	23.000.000	14.250.000	37.250.000
Yol Yapım ve Bakım Projesi	23.000.000	12.000.000	35.000.000
Lefkoşa Şehirçi Ana Yolları Açma ve Bölünmüş Yolları Tamamlama Projesi	0	1.000.000	1.000.000
Limanların ve Diğer Kıyı Yapılarının Geliştirilmesi Projesi	0	250.000	250.000
Romörkör Gemisi Tamir Bakım Giderleri	0	1.000.000	1.000.000
HABERLEŞME SEKTÖRÜ	515.000	1.085.000	1.600.000
BRT Altyapı Yatırımlarına Katkı	500.000	1.000.000	1.500.000
Posta Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi	15.000	85.000	100.000
EĞİTİM SEKTÖRÜ	2.230.000	15.000.000	17.230.000
Eğitim ve Öğretim Hizmetlerinin Geliştirilmesi ve Katkı Projesi	1.000.000	8.550.000	9.550.000
Meslek Liseleri Altyapı Modernizasyon Projesi	0	2.150.000	2.150.000
Gençlere Yönelik Etkinliklerin Desteklenmesi Projesi	30.000	300.000	330.000
Sportif Faaliyetlere ve Spor Tesislerine Katkı Projesi	100.000	500.000	600.000
Eğitim Programı Geliştirme Projesi	950.000	1.500.000	2.450.000
Tam Gün Eğitim Projesi	150.000	2.000.000	2.150.000
KÜLTÜR SEKTÖRÜ	12.928.000	11.250.000	24.178.000
Din Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi	6.650.000	2.500.000	9.150.000
Tanıtma, Enformasyon ve Tören Giderlerine Katkı Projesi	1.200.000	4.000.000	5.200.000
Anıtlar, Şehitlikler ve Müzeler Yapım ve Onarımı ile Katkı Projesi	0	1.000.000	1.000.000
T.C.-KKTC Kültür ve Sanat İşbirliği Projesi	150.000	1.000.000	1.150.000
Salamis Antik Kenti Kazısına Katkı Projesi	50.000	250.000	300.000
Arkeolojik Kazı Çalışmalarına Katkı Projesi	0	500.000	500.000
Eski Eserlerin Restorasyonu Projesi	4.000.000	2.000.000	6.000.000
Lefkoşa Belediyesi Tiyatro Binası Yapımına Katkı Projesi	878.000	0	878.000
SAĞLIK VE SOSYAL HİZMET SEKTÖRÜ	3.500.000	13.390.000	16.890.000
Sağlık Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi	0	600.000	600.000
Devlet Laboratuvarına Teçhizat Alımı ve Akreditasyon Projesi	0	1.000.000	1.000.000
Tıbbi Teçhizat ve Ambulans Alımı	3.500.000	6.000.000	9.500.000
Onkoloji Hastanesi Yapım Projesi	0	4.000.000	4.000.000
Sosyal Hizmet Projesi	0	790.000	790.000
Yeniorenköy Sağlık Merkezi Projesi	0	1.000.000	1.000.000
ÇEVRE SEKTÖRÜ	13.525.000	9.000.000	22.525.000
Atık Su Arıtma Hizmetlerinin Geliştirilmesi ve Katkı Projesi	125.000	1.000.000	1.125.000
İçme Suları, Isale Hatları, Türbin Yenileme ve Dere Islahı Katkı Projesi	7.000.000	6.000.000	13.000.000
Su Sondajları Projesi	0	500.000	500.000
Ülkesel Fiziki Plan Projesi	1.000.000	0	1.000.000
Su Deposu İnşaatları Projesi	450.000	500.000	950.000
Dalgıç Pompa ve Aksamları Projesi	200.000	500.000	700.000
Türkiye'den Boruyla Su Getirme Projesi KKTC Dağıtım Kısmı	4.750.000	500.000	5.250.000

SAVUNMA, GÜVENLİK VE ADALET SEKTÖRÜ	3.450.000	4.250.000	7.700.000
Cezaevinin Geliştirilmesi Projesi	0	250.000	250.000
Polis Teşkilatını Güçlendirme Projesi	200.000	250.000	450.000
Demirhan Karakol Projesi	750.000	250.000	1.000.000
Polis Okulu Binası	2.500.000	3.500.000	6.000.000
DİĞER KAMU HİZMETLERİ SEKTÖRÜ	101.341.226,70	32.925.000,00	134.266.226,70
Otomasyon Projelerine Katkı Projesi	100.000	500.000	600.000
Maliye İdaresini Geliştirme Projesi	100.000	400.000	500.000
Rekabet Kurumunu Geliştirme Projesi	150.000	0	150.000
T.C.'den Görevli Olarak Gelen Kamu Görevlileri ve Uzmanların Ücretleri Projesi	250.000	2.750.000	3.000.000
Hizmet Binası Yapım, Onarım ve Donanım Projesi	4.700.000	2.920.000	7.620.000
Belediye ve Köylerin Altyapı Yatırımlarına Katkı Projesi*	89.000.000	10.000.000	99.000.000
Dernek, Birlik, Kulüp, Sendika, Vakıf, Kurum vb. STK'lara Katkı Projesi	200.000	2.000.000	2.200.000
KKTC'de Nirengi Ağı Oluşturma Projesi	1.000.000	3.000.000	4.000.000
Lefkoşa Surları Bölgesi Renevasyon Projesi	0	250.000	250.000
Tamamlama Projesi	5.841.226,70	11.105.000	16.946.226,70

(*2013 yılından artan ödenekler Belediye ve Köylerin Altyapılarına Katkı Projesine ilave edilmiş olup , söz konusu projenin 2014 yılı toplam yeni ödeneği 50.000.000 TL'dir.

**2014 YILINDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARDIMLARIYLA
FİNANSE EDİLECEK ALT YAPI PROJELERİ DETAY LİSTESİ**

TL

ALT YAPI PROJELERİ	2013 DEVİR ÖDENEĞİ	2014 BÜTÇE ÖDENEĞİ	2014 TOPLAM
GENEL TOPLAM	233.339.226,70	188.000.000	421.339.226,70
ANKARA KAYNAKLI PROJELER TOPLAMI	63.150.000	62.950.000	126.100.000
ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ	30.200.000	42.100.000	72.300.000
KKTC Karayolları Master Plan Uygulama Projesi	21.500.000	29.100.000	50.600.000
Lefkoşa Çevre Yolu, Güzelyurt-Lefke Yolu, Girne-Lapta Yolu, İskele-Çayıröva, Balalan-Yenierenköy Yolu, Girne Doğu Çevreyolu Yapım İşleri			
Alt-Üst Geçit ve Kavşak Düzenleme İşleri			
Trafik İşaretleme ve Levha İşleri			
Karayolu Master Plan Kapsamında İhale Edilecek ve Devam Eden Yol Etüt Projesi			
Ercan Havaalanı Geliştirme Projesi	8.700.000	13.000.000	21.700.000
Ercan Havaalanı Geliştirme Projesi			
KÜLTÜR SEKTÖRÜ	0	500.000	500.000
Vakıflar İdaresi Bilgi Yönetimi Projesi	0	500.000	500.000
Vakıflar İdaresi Bilgi Yönetimi Projesi			
ÇEVRE SEKTÖRÜ	1.000.000	350.000	1.350.000
Yeni Baraj, Ana İsale Hatları, Diğer Su Etüt Proje ve Yatırımları Projesi	1.000.000	350.000	1.350.000
Etüt ve Proje Çalışmaları			
SAVUNMA GÜVENLİK SEKTÖRÜ	3.000.000	0	3.000.000
Yeni Cezaevi Yapımı Projesi	3.000.000	0	3.000.000
Yeni Cezaevi Yapımı Projesi			
HABERLEŞME SEKTÖRÜ	1.000.000	4.000.000	5.000.000
TRT-BRT Ortak Stüdyo Yapımı Projesi	1.000.000	4.000.000	5.000.000
TRT-BRT Ortak Stüdyo Yapımı Projesi			
DİĞER KAMU HİZMETLERİ SEKTÖRÜ	27.950.000	16.000.000	43.950.000
Müşavirlik Hizmetleri Projesi	50.000	1.000.000	1.050.000
Müşavirlik Hizmetleri Projesi (T.C. Lefkoşa Büyükelçiliğince belirlenecek usul ve esaslara göre kullanılacaktır)			
Ekonomik Programlar Kapsamında Yapılacak Araştırma Projesi Giderleri (T.C. Lefkoşa Büyükelçiliğince belirlenecek usul ve esaslara göre kullanılacaktır)			
KKTC'de Nirengi Ağı Oluşturulması Projesi	900.000	12.000.000	12.900.000
KKTC'de Nirengi Ağı Oluşturulması Projesi			
E-Devlet Projesi	27.000.000	3.000.000	30.000.000
E-Devlet Projesi			
LEFKOŞA KAYNAKLI PROJELER TOPLAMI	170.189.226,70	125.050.000	295.239.226,70
TARIM SEKTÖRÜ	5.550.000	19.650.000	25.200.000
Bitki Koruma ve Bitkisel Üretimi Geliştirme Projesi	100.000	1.000.000	1.100.000
Entegre Fare Mücadele Projesi			
Tarım Alanlarında Yabancı Otlarla Mücadele Projesi			
Bitki Sağlığı ve Karantina Laboratuvarı Projesi			
Çiftçi Eğitim ve Yayın Projesi			
Risk Altındaki Tarımsal Alanların Belirlenmesi Projesi			
Organik Tarımın Geliştirilmesi Projesi	0	300.000	300.000
Organik Tarımın Geliştirilmesi Projesi			
Modern Sulama Sistemlerinin Geliştirilmesi Projesi	50.000	500.000	550.000
Modern Sulama Sistemlerinin Geliştirilmesi Projesi			
Hayvancılığın ve Organize Hayvan Barınaklarının Geliştirilmesi Projesi	400.000	2.000.000	2.400.000
Organize Hayvan Barınaklarına Katkı Projesi			
Hayvan İslahı, Hayvansal Hastalık ve Zararlılarla Mücadele Projesi	250.000	3.500.000	3.750.000
Laboratuvarların Akreditasyonu Projesi			
Pedigri İletmeler Oluşturma Projesi			
Hayvan İslahı, Hayvansal Hastalık ve Zararlılarla Mücadele Diğer Projeleri			
Balıkçı Barınaklarının İyileştirilmesi ve Geliştirilmesi Projesi	1.000.000	2.500.000	3.500.000
Balıkçı Barınaklarının İyileştirilmesi ve Geliştirilmesi Projesi			
Tarımsal Araştırma ve Geliştirme Projesi	450.000	2.000.000	2.450.000
TAGEP Projesi			
İşbirliği Araştırma Projesi			
Diğer Araştırma Projeleri			
Ormancılık Sektörünü Geliştirme Projesi	2.000.000	5.500.000	7.500.000
Ağaçlandırma Faaliyetleri			
Amelajman Eğitim ve Araştırma Projesi			
Koruma Faydalanma ve Mekanizasyon Projesi			
Ormancılık Sektörünü Geliştirmeye Yönelik Diğer Projeler			
Meteoroloji Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi	0	150.000	150.000
Meteoroloji Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi			
Sınır Kontrol Noktası Oluşturma Projesi	1.300.000	700.000	2.000.000
Sınır Kontrol Noktası Oluşturma Projesi			
Merkezi Bitki Sağlığı ve Karantina Laboratuvarının Kurulması Projesi	0	500.000	500.000
Merkezi Bitki Sağlığı ve Karantina Laboratuvarının Kurulması Projesi			
TC'den Gelecek Sulama Suyunun Dağıtım Bağlantı ve Altyapı Projesi	0	1.000.000	1.000.000
TC'den Gelecek Sulama Suyunun Dağıtım Bağlantı ve Altyapı Projesi			

ALT YAPI PROJELERİ	2013	2014	2014
	DEVİR ÖDENEĞİ	BÜTÇE ÖDENEĞİ	TOPLAM
SANAYİ, TİCARET VE MADENCİLİK SEKTÖRÜ	4.000.000	3.000.000	7.000.000
Organize Sanayi Bölgeleri Altyapı İnşaatına Katkı Projesi	1.000.000	3.000.000	4.000.000
Organize Sanayi Bölgeleri Altyapı İnşaatına Katkı Projesi			
Lefkoşa Sanayi Bölgesi Dahili Gümrükleme Platform ve Çevre Düzenleme Projesi	3.000.000	0	3.000.000
Lefkoşa Sanayi Bölgesi Dahili Gümrükleme Platform ve Çevre Düzenleme Projesi			
ENERJİ SEKTÖRÜ	150.000	1.250.000	1.400.000
UCT Standartlarına Uyum Projesi	0	1.250.000	1.250.000
UCT Standartlarına Uyum Projesi			
Akaryakıt Birimi Laboratuvarının Geliştirilmesi Projesi	150.000	0	150.000
Akaryakıt Birimi Laboratuvarının Geliştirilmesi Projesi			
ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ	23.000.000	14.250.000	37.250.000
Yol Yapım ve Bakım Projesi	23.000.000	12.000.000	35.000.000
Kantara-Mersinlik Kuzey Çevre Yolu Bağlantısı Projesi			
Pınarlı-Ulukışla Yol Yapım Projesi			
İskele-Ardahan Yol Yapım Projesi			
Dipkar paz-Yenierenköy II Etap Yol Yapım Projesi			
Metehan-Güzelyurt Yolu Bağlantısı Projesi			
Gazi Mağusa-İskele Yolu Hastane Çevre Yolu Projesi			
Yol Bakım ve Onarım Projesi			
Etüt-Proje İşleri			
Mersinlik II Etap Yol Projesi			
Bitüm Alımı			
Akdenizköyü-Tepebaşı Yol Yapım Projesi			
Çamlıbel-Özhan Yol Onarım Projesi			
Lefkoşa Şehirçi Ana Yolları Açma ve Bölünmüş Yolları Tamamlama Projesi	0	1.000.000	1.000.000
Şehit Evet Yusuf Caddesi Bakanlıklar Yolu Projesi			
Limanların ve Diğer Kıyı Yapılarının Geliştirilmesi Projesi	0	250.000	250.000
Limanların ve Diğer Kıyı Yapılarının Geliştirilmesi Projesi			
Romörkör Gemisi Tamir Bakım Giderleri	0	1.000.000	1.000.000
Romörkör Gemisi Tamir Bakım Giderleri			
HABERLEŞME SEKTÖRÜ	515.000	1.085.000	1.600.000
BRT Altyapı Yatırımlarına Katkı	500.000	1.000.000	1.500.000
Verici İstasyonlarının Güçlendirilmesi			
Posta Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi	15.000	85.000	100.000
Posta Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi			
EĞİTİM SEKTÖRÜ	2.230.000	15.000.000	17.230.000
Eğitim ve Öğretim Hizmetlerinin Geliştirilmesi ve Katkı Projesi	1.000.000	8.550.000	9.550.000
Derslik Yapımı ve Okul Onarımı Projesi			
Öğretmen ve Yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Projesi			
Öğrenci Değişim Gezileri ve Kültürel Etkinlikler Projesi			
Okulların Teknolojik ve Diğer Donanım Projesi			
Meslek Liseleri Altyapı Modernizasyon Projesi	0	2.150.000	2.150.000
Meslek Liseleri Altyapı Modernizasyon Projesi			
Gençlere Yönelik Etkinliklerin Desteklenmesi Projesi	30.000	300.000	330.000
Gençlere Yönelik Etkinlikler Projesi			
Sportif Faaliyetlere ve Spor Tesislerine Katkı Projesi	100.000	500.000	600.000
Sportif Faaliyetlere ve Spor Tesislerine Katkı Projesi			
Eğitim Programı Geliştirme Projesi	950.000	1.500.000	2.450.000
Eğitim Programı Geliştirme Projesi			
Tam Gün Eğitim Projesi	150.000	2.000.000	2.150.000
Tam Gün Eğitim Projesi			
KÜLTÜR SEKTÖRÜ	12.928.000	11.250.000	24.178.000
Din Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi	6.650.000	2.500.000	9.150.000
Tanıtma, Enformasyon ve Tören Giderlerine Katkı Projesi	1.200.000	4.000.000	5.200.000
Tanıtma, Enformasyon ve Tören Giderlerine Katkı Projesi (Tanıtma ve tören giderleri, 20 Temmuz, 15 Kasım, 29 Ekim, 30 Ağustos ve diğer törenlerin giderleri, KKTC üniversitelerinde okuyan üçüncü ülke uyruklu öğrencilere burs verilmesi, tanıtma amaçlı kitap, dergi ve yayımları, bayrak ve afiş vb. tanıtım malzemeleri alımı, tanıtma amacıyla yurt dışındaki toplantı, festival, spor müsabakalarına katılacak ekip ve heyetlerin giderleri, tanıtma amacıyla yurt dışından KKTC'ye gelecek gazeteci, bilim adamı, siyaset adamı ve diğer heyetlerin giderleri, KKTC'de gerçekleştirilecek uluslararası sanat festivali giderleri, temsilcilik binası yapımı, yeni açılan temsilciliklerin giderleri, Yurtdışı toplantılara katılacak STK giderleri)			
Anıtlar, Şehitlikler ve Müzeler Yapım ve Onarımı ile Katkı Projesi	0	1.000.000	1.000.000
Anıtlar, Şehitlikler ve Müzeler Yapım ve Onarımı ile Katkı Projesi			
T.C.-KKTC Kültür ve Sanat İşbirliği Projesi	150.000	1.000.000	1.150.000
Türksoy Etkinliklerine Katkı Projesi			
Kültürel Yayınların Desteklenmesi Projesi			
Kitap Fuarı ve Kültürel Etkinlik Projesi			
Kültür Evleri Bina Tadilatları Projesi			
Salamis Antik Kenti Kazısına Katkı Projesi	50.000	250.000	300.000
Salamis Antik Kenti Kazısına Katkı Projesi			
Arkeolojik Kazı Çalışmalarına Katkı Projesi	0	500.000	500.000
Arkeolojik Kazı Çalışmalarına Katkı Projesi			
Eski Eserlerin Restorasyonu Projesi	4.000.000	2.000.000	6.000.000
Hız Ömer Türbesi Çevre Düzenleme Projesi			
Tarihi Osmanlı Çeşmelerinin Restorasyonu Projesi			
Tarihi Beşparmak Camii Restorasyonu Projesi			
Derviş Paşa Konağı Restorasyonu Projesi			
Lefkoşa Belediyesi Tiyatro Binası Yapımına Katkı Projesi	878.000	0	878.000
Lefkoşa Belediyesi Tiyatro Binası Yapımına Katkı Projesi			
SAĞLIK VE SOSYAL HİZMET SEKTÖRÜ	3.500.000	13.390.000	16.890.000

ALT YAPI PROJELERİ	2013	2014	2014
	DEVİR ÖDENEĞİ	BÜTÇE ÖDENEĞİ	TOPLAM
Sağlık Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi	0	600.000	600.000
Sağlık Otomasyonu Projesi			
Devlet Laboratuvarına Teçhizat Alımı ve Akreditasyon Projesi	0	1.000.000	1.000.000
Devlet Laboratuvarına Teçhizat Alımı ve Akreditasyon Projesi			
Tıbbi Teçhizat ve Ambulans Alımı	3.500.000	6.000.000	9.500.000
Tıbbi Teçhizat ve Ambulans Alımı			
Onkoloji Hastanesi Yapım Projesi	0	4.000.000	4.000.000
Onkoloji Hastanesi Yapım Projesi			
Sosyal Hizmet Projesi	0	790.000	790.000
Sosyal Hizmet Projesi			
Yenierenköy Sağlık Merkezi Projesi	0	1.000.000	1.000.000
Yenierenköy Sağlık Merkezi Projesi			
ÇEVRE SEKTÖRÜ	13.525.000	9.000.000	22.525.000
Atık Su Arıtma Hizmetlerinin Geliştirilmesi ve Katkı Projesi	125.000	1.000.000	1.125.000
Doğal Arıtma Projesi			
Çevre Koruma Geliştirme ve Kirliliği Önleme Projesi			
İçme Suları, İsale Hatları, Türbin Yenileme ve Dere Islahı Katkı Projesi	7.000.000	6.000.000	13.000.000
İçmesuyu, Pompaj Hatları ve Depolar Arasına Yapılacak İsale Hatları Projesi			
Göletler ve Derevasyon Kanal Bakım Onarımı ve Temizlik İşleri Projesi			
Su Sondajları Projesi	0	500.000	500.000
Sondaj ve Etüd Projeleri			
T.C. MTA ile İşbirliği Projesi			
Ülkesel Fiziki Plan Projesi	1.000.000	0	1.000.000
Ülkesel Fiziki Plan Projesi			
Su Deposu İnşaatları Projesi	450.000	500.000	950.000
Su Deposu İnşaatları Projesi			
Dalgıç Pompa ve Aksamları Projesi	200.000	500.000	700.000
Dalgıç Pompa ve Aksamları Projesi			
Türkiye'den Boruyla Su Getirme Projesi KKTC Dağıtım Kısmı	4.750.000	500.000	5.250.000
Türkiye'den Boruyla Su Getirme Projesi KKTC Dağıtım Kısmı			
SAVUNMA, GÜVENLİK VE ADALET SEKTÖRÜ	3.450.000	4.250.000	7.700.000
Cezaevinin Geliştirilmesi Projesi	0	250.000	250.000
Cezaevinin Geliştirilmesi Projesi			
Polis Teşkilatını Güçlendirme Projesi	200.000	250.000	450.000
Polis Teşkilatını Güçlendirme Projesi			
Demirhan Karakol Projesi	750.000	250.000	1.000.000
Demirhan Karakol Projesi			
Polis Okulu Binası	2.500.000	3.500.000	6.000.000
Polis Okulu Binası			
DİĞER KAMU HİZMETLERİ SEKTÖRÜ	101.341.226,70	32.925.000,00	134.266.226,70
Otomasyon Projelerine Katkı Projesi	100.000	500.000	600.000
Otomasyon Projelerine Katkı Projesi			
Maliye İdaresini Geliştirme Projesi	100.000	400.000	500.000
Maliye İdaresini Geliştirme Projesi			
Rekabet Kurumunu Geliştirme Projesi	150.000	0	150.000
Rekabet Kurumu Geliştirme Projesi			
T.C.'den Görevli Olarak Gelen Kamu Görevlileri ve Uzmanların Ücretleri Projesi	250.000	2.750.000	3.000.000
T.C.'den Görevli Olarak Gelen Kamu Görevlileri ve Uzmanların Ücretleri Projesi (T.C. Kurumlarınca KKTC'de geçici görevlendirilen personelin harcaı, yol gideri, ek çalışma karşılıkları, ek ders ile kira tazminatı ve diğer giderleri için harcanacaktır.)			
Hizmet Binası Yapım, Onarım ve Donanım Projesi	4.700.000	2.920.000	7.620.000
Lefkoşa Vergi , Emlak ve Malzeme Daireleri Binası Yapım Projesi			
İskele Kaymakamlık-Mahkeme ve Savcılık Binası Yapım Projesi			
Su İşleri Kapalı Ambar Yapım Projesi			
Huzurevi Binası Etüd Projesi			
İskele İtfaye Binası Yapım Projesi			
Posta Dairesi Binalarının Restorasyonu Projesi			
Lefkoşa İtfaye Binası Yapım Projesi			
Diğer Bina Yapım, Onarım ve Donanım Projesi			
Belediye ve Köylerin Altyapı Yatırımlarına Katkı Projesi*	89.000.000	10.000.000	99.000.000
2013 Yılı Belediye ve Köylerin Altyapı Yatırımlarına Katkı Projesi			
2014 Yılı Belediye ve Köylerin Altyapı Yatırımlarına Katkı Projesi			
Dernek, Birlik, Kulüp, Sendika, Vakıf, Kurum vb. STK'lara Katkı Projesi	200.000	2.000.000	2.200.000
Dernek, Birlik, Kulüp, Sendika, Vakıf, Kurum vb. STK'lara Katkı (T.C. Lefkoşa Büyükşehirliğince uygun görülen STK'lara harcama karşılığı veya katkı şeklinde kullandırılacaktır.)			
KKTC'de Nirengi Ağı Oluşturma Projesi	1.000.000	3.000.000	4.000.000
KKTC'de Nirengi Ağı Oluşturma Projesi			
Lefkoşa Surları Bölgesi Renevasyon Projesi	0	250.000	250.000
Lefkoşa Surları Bölgesi Renevasyon Projesi			
Tamamlama Projesi	5.841.226,70	11.105.000	16.946.226,70
Tamamlama Projesi			

(*2013 yılından artan ödenekler Belediye ve Köylerin Altyapılarına Katkı Projesine ilave edilmiş olup , söz konusu projenin 2014 yılı toplam yeni ödeneği 50.000.000 TL'dir.

REEL SEKTÖRÜN DESTEKLENMESİ PROJESİ 2014 YILI KAYNAK DURUMU

	PARA CİNSİ	2013'dan DEVREDEN TUTAR	DEVİR KURU	2014 TOPLAM KAYNAK (TL)
A- KREDİ GERİ DÖNÜŞÜ-NAKİT DEVİR	TL	456.881,71	1,0000	456.881,71
KOOPERATİF MERKEZ BANKASI (Zirai Krediler)		130.699,68		130.699,68
KKTC KALKINMA BANKASI		64.441,18		64.441,18
VAKIFLAR BANKASI		261.740,85		261.740,85
B- KREDİ GERİ DÖNÜŞÜ-NAKİT DEVİR (USD)	USD	696.405,36	2,1343	1.486.337,96
K. VAKIFLAR BANKASI		746,36		1.592,96
İKTİSAT BANKASI		0,00		0,00
KKTC KALKINMA BANKASI		695.659,00		1.484.745,00
C- KREDİ GERİ DÖNÜŞÜ-NAKİT DEVİR (STG)	STG	620.292,39	3,5114	2.178.094,70
KREDİ GERİ DÖNÜŞLERİ GENEL TOPLAMI (A+B+C)				4.121.314,37

2013	DEVREDEN KREDİ GERİ DÖNÜŞLERİ (A+B+C)	4.121.314,37
	DEVREDEN AÇIK AVANS (KKTC Hazine)	11.863,40
	DEVREDEN NAKİT (TC Ziraat Bankası)	6.384.649,92
	DEVREDEN EMANET (TC Hazine)	40.000.000,00
2014	T.C. BÜTÇE ÖDENEĞİ	140.000.000,00
	BEKLENEN KREDİ GERİ DÖNÜŞLERİ	11.482.172,31
GENEL TOPLAM		202.000.000,00

**2014 YILINDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARDIMLARIYLA
FİNANSE EDİLECEK REEL SEKTÖR PROJELERİ**

REEL SEKTÖR PROJELERİ	TL		
	2013 DEVİR ÖDENEĞİ	2014 BÜTÇE	2014 TOPLAM
GENEL TOPLAM	50.517.827,69	151.482.172,31	202.000.000,00
ANKARA KAYNAKLI PROJELER	12.000.000	40.000.000	52.000.000
YÜKSEKÖĞRETİM SEKTÖRÜ	12.000.000	40.000.000	52.000.000
ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsü Giderlerine Katkı Projesi	0	10.000.000	10.000.000
İTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsü Giderlerine Katkı Projesi	12.000.000	30.000.000	42.000.000
LEFKOŞA KAYNAKLI PROJELER	38.517.827,69	111.482.172,31	150.000.000,00
TARIM SEKTÖRÜ	3.200.000	10.200.000	13.400.000
Tarım Sektörünün Geliştirilmesi Projesi	200.000	0	200.000
Proje Destekli Tarımsal Kısmi Hibe Programı	3.000.000	4.000.000	7.000.000
Faiz Destekli Zirai Kredi Programı	0	5.000.000	5.000.000
Tarımsal Hibe Programı	0	1.000.000	1.000.000
Damızlık Sığır İşletmeciliğinin Geliştirilmesi Projesi	0	200.000	200.000
SANAYİ, TİCARET VE MADENCİLİK SEKTÖRÜ	7.250.000	13.502.000	20.752.000
Sanayici ve KEZe Yönelik Proje Destekli Kısmi Hibe Programı	6.500.000	4.000.000	10.500.000
Sanayici ve KEZe Yönelik Faiz Destekli Kredi Programı	0	1.000	1.000
Lefkoşa-Arasta Esnafına Renevasyon Amaçlı Faiz Destekli Kredi Programı	0	1.000.000	1.000.000
Kalite Belgesi, Fuar, Pazarlama ve Navlun Hibe Destek Programı	750.000	3.500.000	4.250.000
Esnafa ve Hizmet Sektörüne Yönelik Faiz Destekli Kredi Programı	0	4.000.000	4.000.000
Faiz Destekli KOBİ Yatırım Kredi Programı	0	1.000	1.000
Kefalet Sandıklarına Katkı Projesi	0	1.000.000	1.000.000
TURİZM SEKTÖRÜ	5.325.000	41.750.000	47.075.000
Yarım Kalmış Otellerin Tamam. ve Mevcut Otel ve Rest. Gel. Kredi Projesi	125.000	0	125.000
Turizm Yatırımlarına Faiz Destekli Kredi Programı	0	1.000.000	1.000.000
Turizm Projelerine Kısmi Hibe Programı	3.000.000	3.000.000	6.000.000
Eko Turizmi ve Pansiyonculuğu Geliştirme Projesi	500.000	0	500.000
Turizm Tanıtım ve Ara Eleman Yetiştirme Projesi	0	2.000.000	2.000.000
Turizm Teşvik Programı	200.000	35.000.000	35.200.000
Turizm Bölgeleri Alt Yapılarına Katkı ve Turizm Çeşitlendirme Projesi	1.500.000	750.000	2.250.000
YÜKSEK ÖĞRETİM SEKTÖRÜ	8.450.000	24.700.000	33.150.000
Üniversitelerin Ortak Tanıtımına Katkı Projesi	0	2.500.000	2.500.000
Lefke Avrupa Üniversitesinin Geliştirilmesine Katkı Projesi	300.000	4.200.000	4.500.000
DAÜ Yatırım Giderlerine Katkı Projesi	4.000.000	10.500.000	14.500.000
Üniversitelerin Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Pr. Destekleme Projesi	1.200.000	1.500.000	2.700.000
Üniversitelerin Uluslararası Akreditasyonu ve Bologna Sürecine Hazırlanması Projesi	1.400.000	2.500.000	3.900.000
Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı	50.000	1.000.000	1.050.000
Yükseköğretim Kurumları Laboratuvar Geliştirme Projesi	1.500.000	2.500.000	4.000.000
DiĞER KAMU SEKTÖRÜ	14.292.828	21.330.172	35.623.000
Kırsal Kalkınma Projesi	0	5.000.000	5.000.000
Tamamlama Projesi	14.292.828	16.330.172	30.623.000

**2014 YILINDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARDIMLARIYLA
FİNANSE EDİLECEK REEL SEKTÖR PROJELERİ DETAY LİSTESİ**

REEL SEKTÖR PROJELERİ	TL		
	2013 DEVİR ÖDENEĞİ	2014 BÜTÇE	2014 TOPLAM
GENEL TOPLAM	50.517.827,69	151.482.172,31	202.000.000,00
ANKARA KAYNAKLI PROJELER	12.000.000	40.000.000	52.000.000
YÜKSEKÖĞRETİM SEKTÖRÜ	12.000.000	40.000.000	52.000.000
ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsü Giderlerine Katkı Projesi	0	10.000.000	10.000.000
ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsü Giderlerine Katkı Projesi*			
İTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsü Giderlerine Katkı Projesi	12.000.000	30.000.000	42.000.000
İTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsü Giderlerine Katkı Projesi*			
LEFKOŞA KAYNAKLI PROJELER	38.517.827,69	111.482.172,31	150.000.000,00
TARIM SEKTÖRÜ	3.200.000	10.200.000	13.400.000
Tarım Sektörünün Geliştirilmesi Projesi	200.000	0	200.000
Tarım Sektörünün Geliştirilmesi Projesi			
Proje Destekli Tarımsal Kısmi Hibe Programı	3.000.000	4.000.000	7.000.000
Proje Destekli Tarımsal Kısmi Hibe Programı			
Faiz Destekli Zirai Kredi Programı	0	5.000.000	5.000.000
Faiz Destekli Zirai Kredi Programı			
Tarımsal Hibe Programı	0	1.000.000	1.000.000
Tarımsal Hibe Programı			
Damızlık Sığır İşletmeciliğinin Geliştirilmesi Projesi	0	200.000	200.000
Damızlık Sığır İşletmeciliğinin Geliştirilmesi Projesi			
SANAYİ, TİCARET VE MADENCİLİK SEKTÖRÜ	7.250.000	13.502.000	20.752.000
Sanayici ve KEZ'e Yönelik Proje Destekli Kısmi Hibe Programı	6.500.000	4.000.000	10.500.000
Sanayici ve KEZ'e Yönelik Proje Destekli Kısmi Hibe Programı			
Sanayici ve KEZ'e Yönelik Faiz Destekli Kredi Programı	0	1.000	1.000
Sanayici ve KEZ'e Yönelik Faiz Destekli Kredi Programı			
Lefkoşa-Arasta Esnafına Renevasyon Amaçlı Faiz Destekli Kredi Programı	0	1.000.000	1.000.000
Lefkoşa-Arasta Esnafına Renevasyon Amaçlı Faiz Destekli Kredi Programı			
Kalite Belgesi, Fuar, Pazarlama ve Navlun Hibe Destek Programı	750.000	3.500.000	4.250.000
Kalite Belgesi, Fuar, Pazarlama ve Navlun Hibe Destek Programı			
Esnafa ve Hizmet Sektörüne Yönelik Faiz Destekli Kredi Programı	0	4.000.000	4.000.000
Esnafa ve Hizmet Sektörüne Yönelik Faiz Destekli Kredi Programı			
Faiz Destekli KOBİ Yatırım Kredi Programı	0	1.000	1.000
Faiz Destekli KOBİ Yatırım Kredi Programı			
Kefalet Sandıklarına Katkı Projesi	0	1.000.000	1.000.000
Kefalet Sandıklarına Katkı Projesi			
TURİZM SEKTÖRÜ	5.325.000	41.750.000	47.075.000
Yarım Kalmış Otellerin Tamam. ve Mevcut Otel ve Rest. Gel. Kredi Projesi	125.000	0	125.000
Yarım Kalmış Otellere ve Ters Ozmoz Tesislerine Kredi Projesi			
Turizm Yatırımlarına Faiz Destekli Kredi Programı	0	1.000.000	1.000.000
Turizm Yatırımlarına Faiz Destekli Kredi Programı			
Turizm Projelerine Kısmi Hibe Programı	3.000.000	3.000.000	6.000.000
Turizm Projelerine Kısmi Hibe Programı			
Eko Turizmi ve Pansiyonculuğu Geliştirme Projesi	500.000	0	500.000
Eko Turizmi ve Pansiyonculuğu Geliştirme Projesi			
Turizm Tanıtım ve Ara Eleman Yetiştirme Projesi	0	2.000.000	2.000.000
Reklam ve Tanıtım Giderlerine Katkı Projesi			
Turizm Sektörüne Ara Eleman Yetiştirilmesi Projesi			
Turizm Teşvik Programı	200.000	35.000.000,00	35.200.000
Charter Seferleri Destek Programı			
Türkiye'den Gelecek Turistlere Destek Programı			
Türkiye Harici Ülkelerden Gelecek Turistlere Destek Programı			
Özel İlgi ve Seminer Gruplarına Destek Programı			
Turizm Bölgeleri Alt Yapılarına Katkı ve Turizm Çeşitlendirme Projesi	1.500.000	750.000	2.250.000
Turizm Bölgeleri Alt Yapılarına Katkı ve Turizm Çeşitlendirme Projesi			
Ay Phylon Turizm Projesi			
Halk Plajlarının Standartlarının Yükseltilmesi			
Bafra Turizm Yatırım Bölgesi Altyapı Hizmetleri Projesi			
Yürüyüş Yolları Projesi			
YÜKSEK ÖĞRETİM SEKTÖRÜ	8.450.000	24.700.000	33.150.000
Üniversitelerin Ortak Tanıtımına Katkı Projesi	0	2.500.000	2.500.000
Üniversitelerin Ortak Tanıtımı İçin Uluslararası Fuarlara Katılım Katkısı Pr.			
Üniversitelerin Ortak Tanıtımı İçin Yapılan Diğer Faaliyetlere Katkı Projesi			
Tanıtıma Yönelik Eğitim ve Sosyal Faaliyetlere Katkı Projesi			
Üniversite Öğrencilerine Yönelik Etkinliklere Katkı Projesi			
Lefke Avrupa Üniversitesinin Geliştirilmesine Katkı Projesi	300.000	4.200.000	4.500.000
Otobüs Alım Projesi			
Sağlık ve Rehabilitasyon Merkezi Bina, Mefruşat ve Techizat Projesi			
Diğer Yatırım Giderlerine Katkı Projesi			
LAÜ Merkezi Derslik Projesi			
DAÜ Yatırım Giderlerine Katkı Projesi	4.000.000	10.500.000	14.500.000
Rektörlük Binası ve İdari Bina Yapım ve Mefruşat Projesi			
Tıp Fakültesi Laboratuvar Projesi			
Eczacılık Fakültesi Laboratuvar Projesi			
Sağlık Bilimleri Fakültesi Laboratuvar Projesi			
Eğitim Bilimleri Fakültesi Onarım Projesi			

Derslik Modernizasyonu Projesi			
Güney Kampus Merkezi Derslik Projesi			
Üniversitelerin Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Pr. Destekleme Projesi	1.200.000	1.500.000	2.700.000
TUBİTAK İşbirliği ile Yürütülecek Bilimsel Araştırma Projeleri (İki ülke arasında imzalanan İşbirliği Protokolü ile belirlenen veya belirlenecek esaslar çerçevesinde T.C. Büyükelçiliği Yardım Heyeti Başkanlığınca ilgili üniversitelere nakit aktarmak suretiyle kullanılacaktır)			
Üniversitelerin Uluslararası Akreditasyonu ve Bologna Sürecine Hazırlanması Projesi	1.400.000	2.500.000	3.900.000
Üniv. Uluslararası Akr. ve Bologna Sürecine Hazırlanması Projesi			
Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı	50.000	1.000.000	1.050.000
KKTC Üniversitelerine Öğretim Üyesi Yetiştirilme Projesi (KKTC Üniversitelerine doktoralı öğretim üyesi yetiştirilmesi amacıyla ODTÜ - Ankara- ve Hacettepe Üniversitelerinde eğitim görececek öğrencilere ödenecek aylık, seyahat gideri, araştırma-tez projesi katkısı)			
Yükseköğretim Kurumları Laboratuvar Geliştirme Projesi	1.500.000	2.500.000	4.000.000
Yükseköğretim Kurumları Laboratuvar Geliştirme Projesi			
DİĞER KAMU SEKTÖRÜ	14.292.827,69	21.330.172,31	35.623.000
Kırsal Kalkınma Projesi	0	5.000.000	5.000.000
Kırsal Kalkınma Projesi (T.C. Lefkoşa Büyükelçiliğince belirlenecek usul ve esaslar dahilinde, hibe, kredi veya alt yapı desteği şeklinde kullanılacaktır)			
Tamamlama Projesi	14.292.827,69	16.330.172,31	30.623.000
Tamamlama Projesi			

(*) Yardım Heyeti Başkanlığı tarafından kullanılacaktır.